

Esitust. tsto 5/8.2.1979

HALIKON RIKALANMÄEN

KAIVAUSKERTOMUS

3.7-29.8.1978

Kimmo Seppänen

Museovirastolle

Vahvistan oheisessa kaivauskertomuksessa olevan ilmoituksen siitä, että Kimmo Seppäsen johtamat Halikon Rikalanmäen kaivaukset v. 1978 tapahtuivat yhteisen neuvonpidon mukaisesti. Olen tarkistanut oheisen kaivauskertomuksen ja todennut sen antavan kaivauksista täsmällisen ja luotettavan kuvan.

Turussa tammikuun 18. päivänä 1979

suomalaisen ja vertailevan arkeologian professori

Unto Salo

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	s. 1
2. KAIVAUSTEKNIIKASTA JA -ALUEISTA	s. 3
3. KAIVAUSALUEET I JA V	s. 8
4. KAIVAUSALUEET II JA VI	s. 10
5. TIELEIKKAUKSET	s. 12
6. KAIVAUSALUEET III JA IV	s. 13
7. POLTTOKENTTÄKALMISTO (KAIVAUSALUE VII)	s. 16
8. PRONSSISOLKI JA SORMUS LINDROOSIN PUUTARHASTA	s. 20
9. RUUMISHAUTOJA TUOMELAN PIHA-ALUEELLA ?	s. 21
LUETTELO KAIVAUKSILLA PIIRRETYISTÄ KARTOISTA JA TÄMÄN KERTOMUKSEN KARTTALIITTEISTÄ	s. 22
LUETTELO KAIVAUKSILLA OTETUISTA VALOKUVISTA	s. 23
LUETTELO KAIVAUKSILLA OTETUISTA DIAPOSITIIVEISTA	s. 26

KARTTALIITTEET 1-17

VALOKUVALIITTEET 1-34

1. JOHDANTO

Halikon Rikalanmäellä jo neljäntenä perkkäisenä vuonna Turun yliopiston arkeologian osaston toimesta jatkuneet arkeologiset kaivaukset toivat runsaasti uutta tietoa mäen ja sen lähialueen asutushistoriaan. Tutkimuksissa, jotka liittyvät osaltaan professori Unto Salon johtamaan projektiin: Kaupunkilaitoksen synty- ja varhaisvaiheet Suomessa, otettiin jo syksyllä 1975 fosfaattinäytteitä Rikalanmäen rinteiltä ja lähistöltä. Lisäksi vuosina 1976-77 suoritettiin mäen keskivaiheilla koekaivauksia (ks. tarkemmin karttaliite n:o 2 ja allekirjoittaneen työkertomukset vuosilta 1975, 1976 sekä 1978).

Kesällä 1978 jatkettiin tutkimuksia yhteensä seitsemällä eri koekaivausalueella mäen eteläosissa. Koko kaivettu pinta-ala viime kesänä oli yhteensä noin 290 m². Pääosa töistä suoritettiin Koskisten perikunnan omistamalla maalla. Vain alueet I ja V sijaitsivat Halikon kunnan ja seurakunnan yhteisomistukseen aikanaan lunastetulla muinaismuistoalueella. Mielenkiintoisinta nyt esiin tulleissa löydöissä on niiden aikaisempia löytöjä vanhempi ikä: mäen eteläpäästä löydettiin merovinki-viikinki-aikainen polttokenttäkalmisto ja useasta kohdin mäkeä kivikauden lopulle tai pronssikaudelle ajoittuvaa aineistoa.

Kaivaukset mahdollisti Halikon kunnan myöntämä 88.000:- markan määräraha, johon sisältyivät valtion osuus 30 kaivajan työllistämistuesta. Runsaan määrärahan turvin maastotöitä saatettiin jatkaa kahden kuukauden ajan. Maastotöitä johti allekirjoittanut professori Unto Salon valvonnassa. Kartanpiirtäjinä olivat HuK Ulla Hyrkkö, joka myös piirsi kartat puhtaaksi, ja fil. yo. Riitta Sarvikas, joka kirjoitti löytöluettelon puhtaaksi.

Turussa 8. marraskuuta vuonna 1978

Kimmo Seppänen
hum. kand. Kimmo Seppänen

HALIKKO, HIRVIKALLIO, RIKALANMÄKI, Koskinen
Kivikauden lopun/pronssikauden asuinpaikan ja
myöhäisrautakauden asuinpaikan sekä polttokalmiston
kaivaus 1978

Kylä: Hirvikallio (ei siis Rikala kuten 1977 kertomuksessa)

Tila: Rikalanmäki 1:59

Rikala 1:76 (Koskinen)

Maanomistaja: Halikon kunta ja seurakunta

Koskisten perikunta (Akseli Koskinen)

Peruskarttalehti 202108 HALIKKO, pain. 1964

Kaivausalueiden I, II, V ja VI koordinaatit:

x = 669835-669839

y = 244851-244854

z = 36-39 mpy

Kaivausalueiden III ja IV koordinaatit:

x = 669827-669830

y = 244856-244858

z = 25-28 mpy

Kaivausalueen VII (polttokenttäkalmisto) koordinaatit:

x = 669821-669822

y = 244847-244849

z = 30-32 mpy

Rikalanmäeltä ovat löydöt: (1862) KM 5512:46-47

(1948) KM 12033

(1950) KM 12549:1-73

(1950) KM 12690:1-483

(1951) KM 12841:1-90

(1951) KM 12842

(1953) KM 13298:1-154

(1975) TYA 88

(1976) TYA 89:1-29

(1977) TYA 97:1-83

(1978) TYA 105:1-378

(1978) TYA 106

2. KAIVAUSTEKNIIKASTA JA -ALUEISTA

Kesän 1978 koekaivauksia tehtiin siis seitsemällä erillisellä alueella, minkä lisäksi koekaivanto tehtiin kahteen vanhaan tienpohjaan ja polttokenttäkalmiston rajoja selvitettiin muutamien koekuopin. Halikon kunnan ja seurakunnan lunastamalle piikkilanka-aidalla erotetulle alueelle eli Rikalanmäen keskivaiheille mäen laelle avattiin koealueet I ja V. Näistä välittömästi etelälounaaseen aidan toiselle puolelle Koskisten perikunnan omistamalle maalle avattiin koealueet II ja VI sekä läntinen tieleikkaus. Nämä tutkimusalueet liittyvät läheisesti vuosien 1976-77 kaivausalueisiin. Niiden avulla on ruumiskalmiston eteläpuoliset tasanteet Koskisten tallirakennusten piha-alueelle asti saatu päällisin puolin tutkituksi. Selvää on, että mikäli näillä main vielä on löydettävissä jotakin rautakautisiin rakennuksiin viittaavaa, niin löydöt on tehtävissä Koskisten piha-alueelta.

Em. kaivausalueet sijaitsivat avokallioiden välisillä nurmetuneilla tasanteilla. Ne on kaikki onnistuttu ruuduttamaan samaan koordinaatistoon ja käyttämään yhteistä vaaituskoneen paikkaa sekä kiintopistettä. Kiintopisteen korkeus merenpinnasta oli 38,19 m laskettuna peruspisteestä n:o 6 Rikalanmäen lounaispäästä. Latanalukema vaaituskoneessa oli 112. Kiintopiste sijaitsi läheisessä kalliossa ja kone aidan lähellä. Koneen jalan paalut jätettiin paikalleen (ks. sijainti tarkemmin karttaliitteestä n:o 3). Koordinaatiston origo sijaitsi siis hieman kauempana kaivausalueiden I ja V koillispuolella, ja numerot kasvoivat länteen sekä kirjaimet etelään; siten alue VI ja läntinen tieleikkaus merkittiin negatiivisin kirjaimin. Kaivausruudut olivat 2 x 2 metrin suuruisia, mutta numeroilla ja kirjaimilla ilmaistiin aina 1 x 1 metrin ruutua. Toinen tutkimuskohde sijaitsi em. noin 80-100 m kaakkoon mäen itärinteen terassilla vajaan 10 m ympäröiviä peltoja ylempänä Koskisten tallirakennuksista itään. Tänne kaivettiin koealueet III ja IV sekä itäinen tieleikkaus. Alue on Koskisten perikunnan omistamalla maalla. Täältä pyrittiin lähinnä selvittämään mahdollisuutta löytää muinaispeltoa tai mäen rinteellä ollutta asutusta.

Tämä rinne koostuu kahdesta ilmeisesti keinotekoisesta teras-
sista, joista ylempi (ei suoritettu kaivauksia) on pahoin myl-
lätty, ja paikalle on ilmeisesti ajettu runsaasti maata muualta
tallirakennuksia pystytettäessä? Alempi pengerrys on kapeampi
ja jatkuu vielä noin 30 m alueesta IV lounaaseen. Nykyisin
tämän pengerryksen lounaispäässä on Koskisten viinimarjapen-
saita ja ylempi pengerrys on vastaavasti puutarhana. Penger-
ryksien välillä sekä ylä- ja alapuolella on suhteellisen jyrk-
kää rinnettä.

Nämä koekaivausalueet III, IV ja itäinen tieleikkaus ovat
sidotut samaan koordinaatistoon, jonka origo sijaitsee alueen
III koillispuolella pohjoiskulmasta noin 20 m koilliseen.
Vaaituskone sijaitsee 2 m alueen III pohjoiskulmasta luotee-
seen eli x-linjalla. Kirjaimet kasvavat siten kaakkoon metrin
välein ja numerot vastaavasti metrin välein lounaaseen. Latan
lukema vaaituskoneessa oli 082, ja kiintopiste sijaitsee maalil-
la merkittynä läheisessä kalliossa. Kiintopisteen korkeudeksi
merenpinnasta saatiin 27,02 m mitattuna kaivausalueen I kiin-
topisteestä.

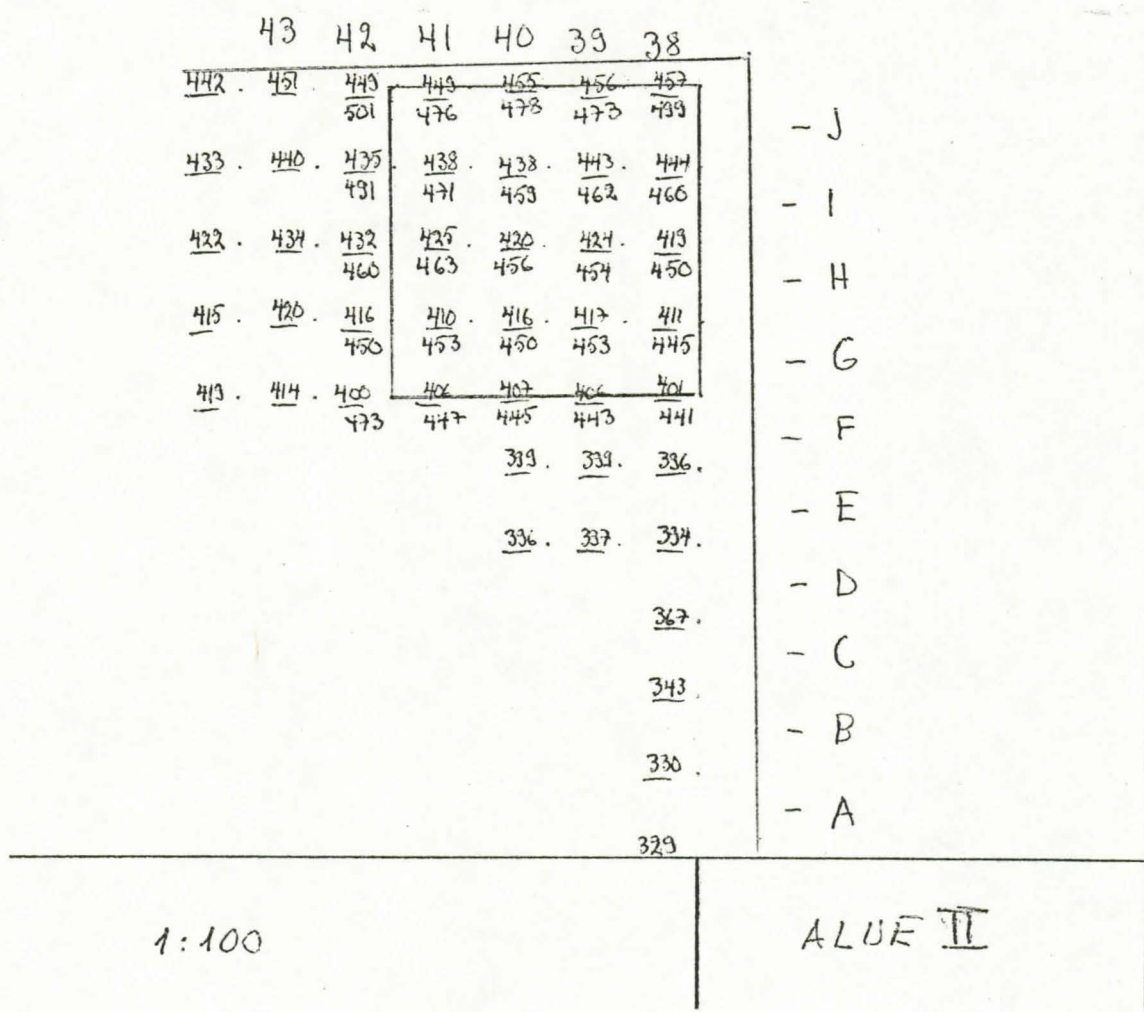
Polttokenttäkalmistoon osunut kaivausalue VII sijaitsee Rikalan-
mäen lounaspäässä Koskisten perikunnan omistamalla maalla.
Koskisten asuinrakennuksesta lounaaseen jatkuu melko tasainen
alue lähes 50 m eli kellarirakennukseen asti. Tällä tasanteel-
la voisi olettaa vielä jatkossa olevan löydettävissä jotakin
rautakautiseen asutukseen liittyvää. Viime kesänä kaivettiin
itä-länsisuuntainen koeoja kuitenkin kellarin eteläpuolen
tasanteelle, joka oli nuremettunut noin 12-18 m leveä ja 25-30 m
pitkä loivasti länsilounaaseen viettävä terassi tyypillisellä
kalmistopaikalla mäen etelärinteessä. Kalmistotasanteesta ete-
lään näkyy monin paikoin avokallio. Seuraava tasanne onkin noin
10 m alempana eläkeläisen Väinö Hussin omistamalla maalla 60-
100 m polttokenttäkalmistosta lounaaseen.

Kaivausalueen VII koordinaatisto oli siis pääilmansuuntien mu-
kainen siten, että kirjaimet kasvoivat metrin välein itään ja
numerot vastaavasti metrin välein etelään. Maahan iskettiin
kalmiston ulkopuolelle muutama paalu (ks. karttaliite n:o 13)
merkiksi päälinjojen suunnasta. Vaaituskone pisteessä P/Q 9/10
eli kaivausalueen keskellä sen pohjoispuolella. Kiintopisteen

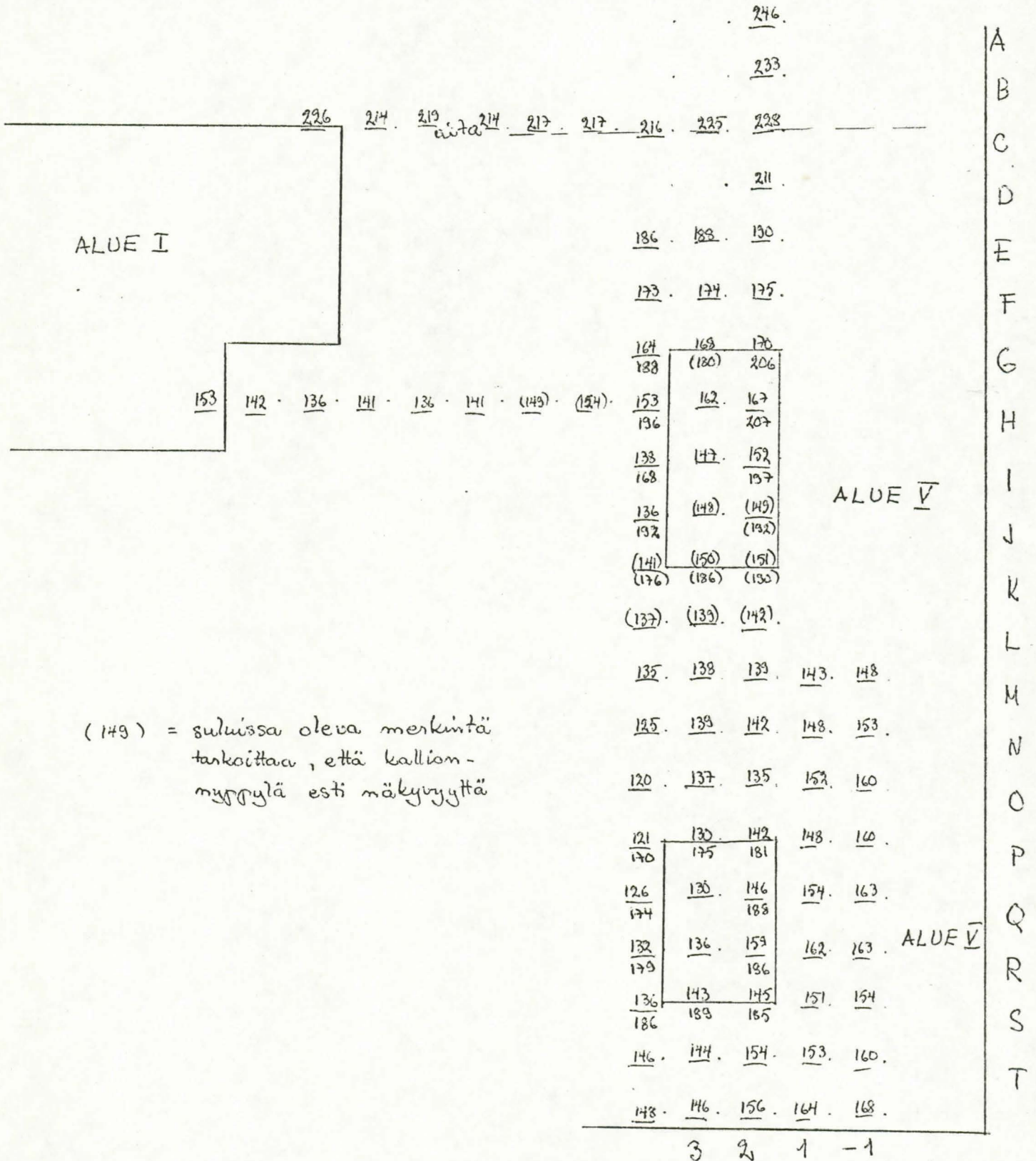
korkeus merenpinnasta oli 29,87 m mitattuna Rikalanmäen lou-
naispään kiintopisteestä n:o 6, jonka korkeus merenpinnasta
on 25,15 m. Latan lukema vaaituskoneessa oli 307. Koneen jal-
koja tukeneet paalut ja maalilla merkitty kiintopiste jäivät
paikalleen.

Pinta- ja pohjavaaitusluvut näkyvät kaivausalueilta I, II, III,
IV tehdyistä leikkauskartoista. Tarkempaa merkintää en katso-
nut tarpeelliseksi tehdä puhtaaksi. Sen sijaan kaivausalueista
V ja VI, joista ei piirretty ainoatakaan karttaa puhtaaksi
täydellisen löydöttömyyden johdosta, esitän tässä tekstin yh-
teydessä pinta- ja pohjavaaituskaavion. Myös polttokalmiston
osalta esitetään pinta- ja pohjavaaituslukemat tässä yhteydessä.
Tieleikkauksia ja koekuoppia ei vaaittu.

KAIVAUSALUEEN VI PINTA- JA POHJAVAAITUSKARTTA

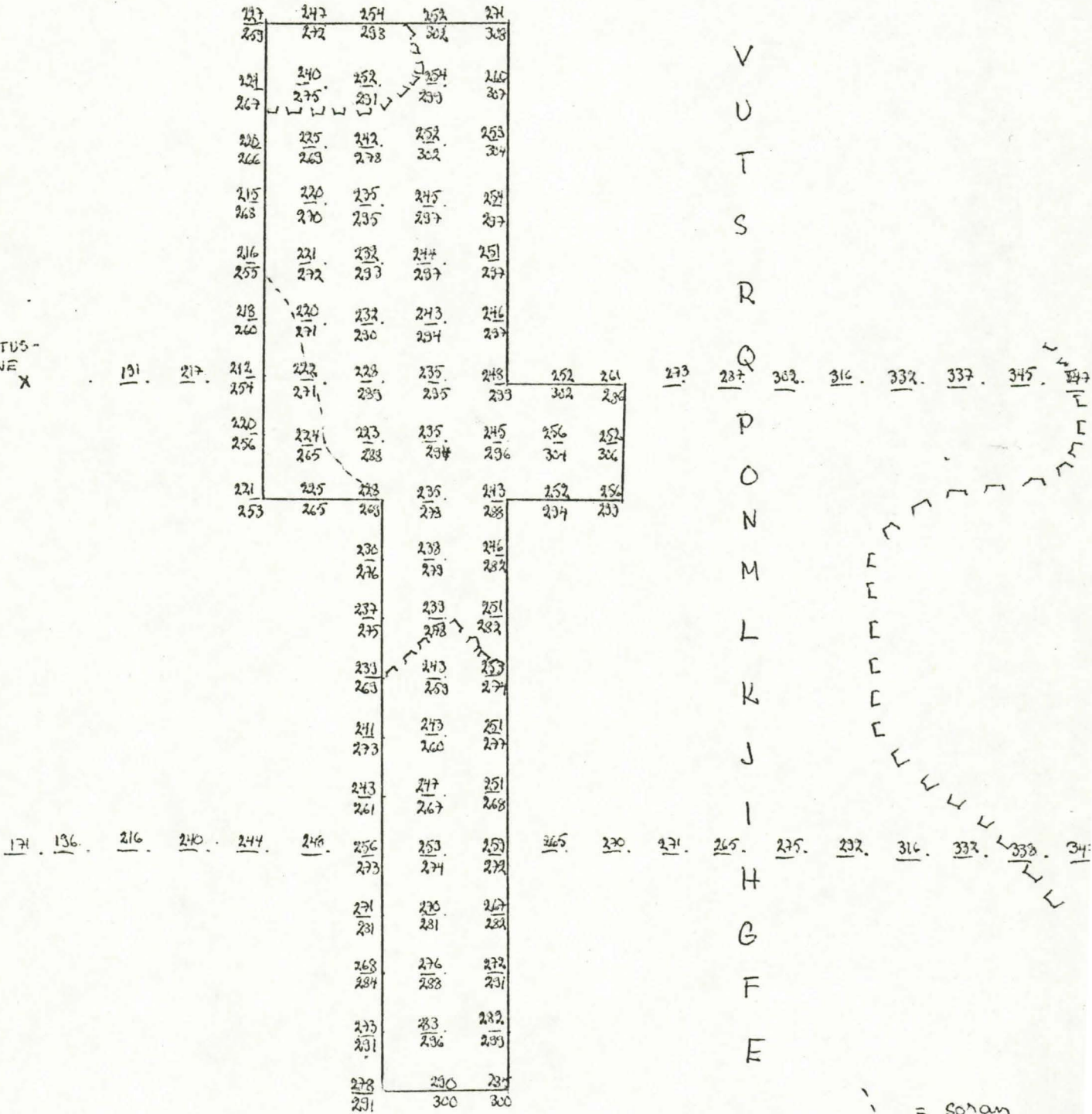
KAIVAUSALUEEN V PINTA- JA POHJAVAAITUSKARTTA 1:100

POLTTOKENTTÄKALMISTON PINTA- JA POHJAAVAITUSKARTTA 1:100

14 15 16 17 18 19

VAAITUS-
KONE X

V
U
T
S
R
Q
P
O
N
M
L
K
J
I
H
G
F
E

- - - = sohan etelänaja pohjoistasoss
 L L L = peruskallion raja pohjoistasossa

3. KAIVAUSALUEET I JA V

Kaivausten aluksi karsittiin mäeltä Halikon kunnan ja seurakunnan yhteisomistuksessa olevalta alueelta Leppäahon kaivamaan ruumiskalmistoon ja huomattavasti laajemmallekin levinnyttä runsasta nuorta haavikkoa. Tämä helpotti kokonaiskuvan luomista maastosta. Tällä alueella ainoaksi kohdaksi, jossa saattoi olettaa voivan vielä sijaita jotain kiinteään rautakautiseen asutukseen liittyvää, osoittautui aitauksen lounaiskulmaus. Tänne avattiin noin 59 m² suuruinen kaivanto I. Tästä kaakkoon avokalliokumpareen itäpuolelle kaivettiin vielä alue V, joka koostui kahdesta, yhteensä 14 m², erillisestä kaivannosta. Nämä alueet sijaitsevat heti vuoden 1977 koekaivausalueen pohjoispuolella (ks. karttaliite n:o 3 ja valokuvat n:ot 1-7 sekä 29-30).

Maasto kaivausalueella I on melko tasaista, loivasti pohjoiseen viettävää. Turpeen alta tuli harva kookkaista kivistä koostuva kiveys, jonka välissä noin 10-25 cm syvyydellä oli siellä täällä nokimaaläiskäistä kulttuurimaata (ks. valokuva n:o 8). Jo noin 15-20 cm syvyydeltä alkaa tulla hiekkamaa esiin, ja noin 30 cm syvyydellä on koko alueella tiivis luontainen sora (ks. valokuva n:o 10). Kaivannosta tuli näkyville koko joukko kookkaita kiviä, jotka näyttivät muodostavan rivimäisiä rakennelmia, mutta ilmeni, että ko. kivet jatkuivat pääosin luontaiseen soramaahan asti. Toisaalta kivet seurasivat niin selvästi rinteen kaltevuutta, ettei rakennusta ole voinut paikalla sijaita (vrt. punnitustulokset kivistä, karttaliite n:o 4).

Kuta kuinkin alueen keskellä: ruudussa F 15 sijaitsee mielenkiintoinen kivi (ks. valokuva n:o 11). Kiven koko on noin 65 x 85 cm, ja sen pituussuuntaan kulkee säännöllinen noin 25 cm leveä ja 75 cm pitkä lovi, jota saattaa olla ihmiskäsin muokattu. Loven luiskien leveys on noin 14-16 cm. Kivi lienee paikalla luontainen. Kaivauksissa sitä ei nostettu pois paikaltaan ja tutkimusten jälkeen se jätettiin näkyville. Ei tunnu mahdolliselta olettaa, että kyseistä kiveä olisi käytetty Rikalanmäen ruumiskalmiston käyttöaikana jonkinlaisiin uhritoimituksiin tms. Kivi sijaitsee vain noin 500 m päässä kalmistosta lounaaseen. Se on kallellaan pohjoiseen, ja kiven pohjoispäässä näkyi selvä nokimaa-alue, josta löydettiin saviastian paloja.

Muita esihistoriallisia löytöjä alueelta I olivat mm. ruudusta C 13 talteen saatu palanen myöhäisrautakautisen puvun pronssikierrettä (TYA 105:4). Se löydettiin noin 7 cm syvyydeltä pienen nokimaaläikän keskeltä kookkaan kiven, jonka itäpuolelta tuli runsaasti keramiikkaa, lounaispuolelta (ks. valokuva n:o 9) Ruutujen B/C 10-12 ja B/C 14-15 länsiprofiilissa näkyi kivien välissä syvimmillään noin 30 cm syvyiset kulttuurimaakuopanteet (ks. valokuva n:o 12).

Rautakautinen keramiikka, jota kaivannosta saatiin talteen yli 500 g, keskittyi selvästi kahdelle alueelle: ruutuihin CD 10-13 eli pronssispiraalin lähistölle ja toisaalta urallisen kiven länsiluoteispuolelle ruutuihin CDEF 16-17. Paloissa oli niukasti profiloinnista tietoa antavia kappaleita. Ainoastaan yhdessä (TYA 105:21) palassa on mahdollisesti koristelua: mustassa kiillotetussa pinnassa näkyy pieniä "simpukankuori"-maisia painanteita.

Ruuduista D 11-13 löydettiin 43 g mielenkiintoista savikuonaa, jossa on ikään kuin kankaan painannetta muistuttavaa kuviointia. Myös osa saviastian paloista muistutti tätä huokoista, heikosti poltettua, saven värin säilyttäneitä kuonaa. Näin niukkojen todisteiden nojalla ei varmuudella voida osoittaa savikuonan liittyvän paikalla suoritettuun saviastioiden polttoon. Palanutta luuta alueelta tuli vain nimeksi. Pari rautanaulaa ja muuta esinettä (mm. nuppipäisen rautaesineen katkelma, TYA 105:30) voi myös kuulua tähän rautakautiseen löytöryhmään.

Lisäksi saatiin pronssispiraalin palan vierestä soramaasta noin 25 cm syvyydeltä talteen kivikauden lopulle ajoittuva liusketaltta (TYA 105:5). Näyttää ilmeiseltä, että esine on kerroksessa, johon rautakautinen väestö ei ole kajonnut. Rautakautisen kerroksen ja liusketaltan välillä oli nimittäin muutaman sentin hiekkasorakerros. Tarkempaa tutkimusta vaatii keramiikasta tehtävät johtopäätökset: voidaanko siinä ehkä havaita jo liusketaltan ikäistä aineistoa?

Kaivausalue I antoi hyvin samantapaisen vaikutelman kuin kesän 1977 koekaivausalue: paikka on tulkittava jonkinlaiseksi oleskelu/asuinpaikaksi, muttei ilmeisesti välittömästi rakennukseen

liittyväksi. Kalmiston lähimaastoon on väestöltä joutunut asu-
miseen liittyvää esineistöä, ja ehkäpä paikalle on uhrattukin
(vrt. ketjunjakaja TYA 89:27 ja muut pronssiesineet).

Kaivausalueen V kaksi kaivantoa liittyvät läheisesti em. aluei-
siin. Tutkimuksia täällä suoritettiin siksi, että paikalla nä-
kyi pensaikon poistamisen jälkeen säännöllisen suorakulmainen,
matala maapengerrys, joka näytti tekevän lounaiskulmauksen ete-
läisen kaivannon keskellä ja ehkä jatkuvan pohjoisemmassa kai-
vannossa. Tutkimuksissa ilmeni kuitenkin, etteivät kyseiset
pengermät osoittaneet paikalla sijaitsevan mitään rakennelmaa,
vaan ne koostuivat heti turpeen alta alkavasta luontaisesta
kivikosta - mikään ei viitannut siihen, että kyseessä olisi
ollut keinotekoinen kivipengerrys. Poikkeuksellisen runsaan
sorakiveyksen alta tuli noin 35-40 cm syvyydeltä vaalea hieno
savimaa. Kummastakaan kaivannosta ei löydetty ainoatakaan savi-
astian tai muuta esihistoriallisen esineen palaa. Myöskään nöki-
maata ei käytännöllisesti katsoen esiintynyt. Alueelta ei kat-
sottu tarpeelliseksi piirtää puhtaaksi kaivauskarttoja, koska
seitsemän erillisen koealueen vuoksi karttoja kertyy muutenkin
normaalia enemmän.

4. KAIVAUSALUEET II JA VI

Koekaivauksia jatkettiin Koskisten perikunnan omistamalla maalla
kaivannosta I länteen. Kaivausalueet II ja VI on ruudutettu sa-
maan koordinaatistoon kuin alueet I ja V. Koekaivanto II avat-
tiin 36 m² suuruiseksi. Se sijaitsi avokallioiden välisellä
tasanteella (ks. liitekartta n:o 3). Kallion pohjosipuolella
peltotien ja perunamaan välillä noin 1-1,5 m alempana sijaitsi
loivasti pohjoiseen viettävä alue VI. (ks. valokuvat n:ot 27-28)

Koealueen II pintaosissa aina noin 15 cm syvyydelle asti oli
nuorehkoa rautatavaraa, tiilijätettä ja lasitetun keramiikan
kappaleita. Tässä syvyydessä alkoi erottua selviä nokimaalais-
kiä ruuduissa BC 35-36 ja CD 32. Jälkimmäinen läiskä oli län-
teen levenevä kaistale kulttuurimaata, joka hävisi jo noin 20 cm
syvyydellä. Laajalti nokimaata oli myös ruuduissa AB 34-37,
joista löydettiin paikan ainoat esihistorialliset saviastian
palaset, yhteensä vain 72 g.

Suurempi nokimaaläiskistä osoittautui jo noin 10-15 cm syvyydellä liedeksi. Vielä 35 cm syvyydellä se oli kooltaan noin 75 x 85 cm. Liesi rajoittui selvästi länsi- ja etelälaidalla pieniin kiviin. Muuten se ei kovin jyrkästi rajautunut ympäristöstään. Liesi sisälsi muutamia palaneita kiviä siellä täällä. Se oli tehty puhtaan sorakerroksen yläosiin. Lieden voimakkaasti ympäristöstään erottuva nokimaa sekä lähialueen soran värjäytyminen yli puolen metrin sektorilla palaneen punertavaksi osoittaa, että liesi on ollut voimakkaassa ja pitkäaikaisessa käytössä (ks. valokuvat n:ot 14-15). Siitä ei löytynyt aterian, saviastian tai iskosten jätteitä. Tyypiltään liesi saattaisi olla kivikautinen, jota tukee myös seikka, että se ulottui noin 40cm syvyydelle.

Liedestä noin 40 cm länteen oli isohkon kiven itäreunaan rajoittuva pieni tumman maan pohjois-eteläsuuntainen laikku. Alueelta tuli yleensä hiekka jo varsin matalalta: noin 20 cm syvyydeltä esiin. Ruudussa D 33 oli säännöllisen pyöreä pieni kivikehä, jonka merkitys ei kaivauksissa selvinnyt (ks. valokuvat n:o 13 ja 16).

Lieteen yhteydessä lienevät myös kaksi hiekan tasosta löydettyä pientä piikärkeä. Ehjä piikärki on kauttaaltaan kauniisti isketty lehdenmuotoinen esine, joka on kooltaan vain 0,5 x 1,5 x 2,3 cm (TYA 105:40). Se löytyi ruudusta C 37 hiekkamaasta noin 22 cm syvyydeltä. Toinen samanlaisen piikärjen katkelma (TYA 105:43) oli viereisessä ruudussa D 36 noin 28 cm syvyydellä mullansekaisessa hiekkamaassa (ks. karttaliite n:o 6). Kyseiset piiesineet ajoittunevat kivikauden lopulle tai pronssikauteen ja ajoittanevat myös lieden samanikäiseksi. Paikalla näyttää sijainneen jo huomattavasti vanhempi asuinpaikka, jota rautakautiset ja myöhemmät löydöt ovat osittain sekoittaneet. Kaivannosta löydettiin myös hioinkiven katkelmia (TYA 105:32), jotka lienevät kuitenkin edellä mainittuja löytöjä nuorempia.

Rautakautisia löytöjä saattavat olla parin rautaesineen katkelmat: ruutujen C/D 37/38 kulmauksesta noin 18 cm syvyydeltä löydetty ruostunut rautamöykky (TYA 105:41) ja kaksi katkelmaa kaarevasta rautalevystä ruudusta C 37 (TYA 105:39). Myös keramiikka alueelta II lienee rautakautista - mitään koristelua siinä ei esiinny.

Kaivausalue VI, joka eteläosaltaan ulottui vanhalle tienpohjalle ja pohjoisosaltaan Koskisten perunamaahan, oli pintaosiltaan kauttaaltaan savea. Alueen kaakkoisosassa tuli syvemmältä soraa ja kellertävää hiekkaa. Kaivannosta ei löydetty muuta esihistoriallista kuin pieni saviastian pala ruudusta -I 38. Talteen otettiin myös rikkonainen tinanappi. Sen sijaan runsaasti nuorempaa lasitettua keramiikkaa, posliinia, tiilijätettä, rautaromua yms. löydettiin. On ilmeistä, ettei esihistoriallinen asutuskerros jatku tälle suunnalle. Tähän viittaa sekin seikka, ettei em. perunapellosta ole löytynyt ainoatakaan esihistoriallista saviastian palaa, vaikka olen paikkaa jo useampana vuonna tarkastellut.

5. TIELEIKKAUKSET

Läntinen tieleikkaus tehtiin kaivausalueen I pohjoispuolella kulkevan vanhan tienpohjan pohjoisreunaan (ks. karttaliite n:o 3). Tarkoituksena oli tutkia, voiko tällaisesta leikkauksesta ilman sen kummempia kokeita nähdä eri-ikäisiä käyttökerroksia. Osoitautui, ettei ko. tieleikkauksessa voinut erottaa muuta kuin voimakkaan nokialueen mullansekaisen hiekkakerroksen alla. Tämän tarkempi merkitys ei kuitenkaan tutkimuksissa selvinnyt. Maakerrokset kaivannossa olivat hyvin pehmeitä, joten tienpohja lienee paikalla melko nuori (ks. karttaliite n:o 12).

Lisäksi avattiin Koskisten tallirakennusten itäpuolelta Tuomisen perunamaalle vievään peltotiehen kaivausalueen III koordinaatistossa ruutuihin -IJ 20-22 kaivanto, joka oli kooltaan 150 x 220 cm (ks. karttaliite n:o 8). Siinä oli noin 30-35 cm syvyydellä humussekotteisen maan alapuolella pieniä kiviä sisältävä kovettunut multamaan kerros, josta löydettiin rautakautista keramiikkaa pengermän reunalta (TYA 105:377). Myös syvemmällä olevasta likäisenruskeasta hiekasta tuli joku saviastian pala. Tie on noin kolme metriä leveä pengerrys melko jyrkästi viettävässä rinteessä. Leikkauksessa tuli kivettynyt savi esille noin 65-70 cm syvyydellä. (ks. karttaliite n:o 12).

Tarkemman selvyuden saamiseksi kaivoimme tienpohjaa vielä noin 100 x 200 cm alan tasokaivauksena luoteeseen. Tästä laajennuksesta löydettiin ainoastaan Kustaa IV Aadolfin aikainen raha

vuodelta 180? noin 15 cm syvyydeltä kivien päältä. Nyrkinkokoisista osrakivistä koostuva kiveys ulottui noin 15-25 cm:iin ja sen alla oli sorakerros. Noin 30-35 cm syvyydellä näkyi tumman kulttuurimaan (?) kerros, josta ei kuitenkaan löydetty mitään esineitä tai keramiikkaa. Sen alta tuli vaalea puhdas hieta.

Näillä tutkimuksilla ei varmuudella pysty tienpohjassa havaittua kulttuurimaakerrosta osoittamaan rautakautiseski (ks. valokuvat n:o 25-26). Kyseessä saattaa myös olla myöhemmin tienpengerrystä tehtäessä paikalle joutunut tai sekoittunut rautakautinen löytökerros. Tuntuu luultavalta, ettei näin jyrkästi viettävässä rinteessä ole ollut varsinaista asuinkerrosta, josta keramiikka olisi tiehen joutunut. Mikäli keramiikka ei ole tielle joutunut jo sitä käytettäessä, täytyy otaksua se tuodun täyttemään mukana muualta tietä tehtäessä.

6. KAIVAUSALUEET III JA IV

Koskisten tallirakennusten itäpuolella olevan peltotien alapuolella rinteessä sijaitseville terasseille kaivettiin koalueet III ja IV (ks. karttaliite n:o 8). Täältä niitettiin ensin heinä, jotta sopivat kohdat voitiin havaita. Ennen varsinaisia viljelyksessä olevia peltoja on mäen itärinteellä tällä kohdin kapean tasanteen muodostava pengerrys, jonka eteläpäässä on Koskisten marjapensaita (ks. valokuvat n:o 18-19). Näistä koekaivannoista tehtiin mielenkiintoisia löytöjä. Terassi koostuu pääasiassa vahvasti sekoittuneesta multamaasta, josta löydettiin esihistoriallista keramiikkaa sekä historiallisen ajan tavaraa sekaisin. Kaivausalue III oli kooltaan 52 m² ja siitä noin 15 m lounaaseen kaivettu alue IV 20 m².

Kaivausalueen III yläosasta:ruuduista CDEFGH 20-21 tehtiin niukasti löytöjä. Tämä osa olikin jo muuta aluetta jyrkempää rinnettä, jossa oli myös enemmän kiveystä kuin muualla. Ruutujen F/G 20-21 välillä näkyi erittäin selvä kiveyksen raja (ks. valokuva n:o 17), jonka kaakkoispuolella ei juuri kiveystä esiintynyt, ainakaan alle 40 cm syvyydellä. Kyseessä lienee muinaisrannan raja, sillä ylempien ruutujen nyrkinkokoisista osrakivistä koostuva kiveys jatkui hyvin tiiviinä noin 50 cm syvyydelle, josta alkoi heti raaka, kivettynyt, savensekainen soramaa. Toi-

saalta terassin alaosan lähes täydellinen kivettömyys noin 15-35 cm syvyydellä tuo mieleen ajatuksen muinaispellosta, josta kivet on poistettu ylemmäs rinteeseen.

Kaivannosta tavattiin kaksi selvää liedenpohjaa, molemmat varsin syvältä sekoittuneen, mullansekaisen maakerroksen alta. Ehjempi niistä alkoi näkyä ruudussa I/J 24 hiekkamaan yläosissa jo noin 25 cm syvyydellä. Se erottui noin 70 x 75 cm kokoisena tumman maan läikkänä, jossa oli kiviä tiheässä kehässä. Liettä ympäröi joka puolelta savensekainen hiekka, joka ei ollut parhemin värjäätynyt tulen pidosta. Noin 50 cm syvyydellä tyhjän keskustan ympärillä näkyi selvä pyöreä kiveys, joka loppui noin 55-60 cm syvyydellä (ks. valokuvat n:o 20-21).

Toinen liesi, joka sijaitsi edellisestä vain runsaan metrin päässä etelään ruudussa K 24, oli tehty paljaalle kalliolle. Se alkoi erottua noin 40 cm syvyydellä hiekkamaasta. Jo sen päällä oli ohut hiekkakerros. Aluksi liesi näkyi vain pyöreänä hiiltä sisältävänä nokialueena. Siitä löydettiin pari saviastian palaa ja palaneen luun siru (TYA 105:64). Liesi jatkui kallioon asti eli noin 55 cm syvyydelle, jonka päällä oli runsaasti palaneita kiviä ja muutama saviastian pala (ks. valokuva n:o 22).

Aivan liesien lähistöllä oli pari muutakin nokiläikkää: ruudussa L 25 pohjois-eteläsuuntainen noin 30 cm pitkä nokialue noin 45-50 cm syvyydellä ja ruutujen J/K 23/24 kulmauksessa epämääräinen nokialue. Molemmat kuitenkin loppuivat 5-8 cm syvyydessä. Merkitystä saattaa olla myös ruutujen L/M 24/25 kulmauksessa näkyneellä noin 5-10 cm syvällä oranssinpunertavalla epämääräisen muotoisella läiskällä, jonka alaosasta löydettiin rautakautisen saviastian pala. Kyseessä on kuitenkin ilmeisesti jäännös rapautuneesta, punertavasta kivistä, jollaisia löydettiin muitakin lievästi rapautuneita paloja kaivannosta.

Lisäksi ruutujen C 20-21 luoteispäässä (ks. karttaliite n:o 9) näkyi alaspäin vinosti kapeneva nokimaan läiskä, joka oli noin 30 cm syvyydellä kooltaan 55 x 60 cm. Se tuli esiin noin 20 cm syvyydellä runsaasti hiiltä sisältävänä tasaisena rajana. Syvenemällä ei hiiltä enää ollut ja pohjatasossa noin 35 cm syvyydellä

tulee heti kivettynyt, savensekainen sora. Tämän laikun pintaosista löydettiin luoteisprofiilista noin 21 cm syvyydeltä rautakoukku (TYA 105:48), joka saattaa kuulua nokimaaläiskän hiilipitoiseen "kanteen".

Alaosastaan kaivausalue III on selvää kallion päälle tehtyä pengerrystä, jossa sekoittunut kulttuurimaa jatkuu pystytasossa voimakkaimmillaan noin metrin syvyydelle (ks. valokuvat n:o 23-24). Kallio kulkee vinosti pohjois-eteläsuuntaisena ruutujen M 30-31 kautta ruutuihin IJ 24-25. Sen itäpuolelta tehtiin pääosa löydöistä ruuduista KLMN 22-25, joissa sekoittunut kulttuurikerros tasaisesti syvenee itään päin: 50-100 cm:iin. Kulttuurimaan alta tuli, siellä missä se ei ollut suoraan kalliolla, puhdas hiekkamaa. Ruutuihin M 23/24 jätetyssä lounaisprofiilissa (ks. valokuba n:o 24) näkyi selvästi, kuinka kyseinen sekoittunut maa on muokattu kallion kielekkeen päälle pengermäksi, jotta paikalle on saatu tasainen alue. Kyseessä saattaa olla hyvinkin jo rautakautinen muinaispelto, joka taas on osittain tehty kivikauden lopun tai pronssikauden asuinpaikalle.

Löydetyissä saviastian palasissa (yhteensä 340 g) on muutamia koristeltuja paloja, joista ainakin eräs "kalanruoto"-ornamenttia esittävä (TYA 105:57b) näyttää kuuluvan lähinnä pronssikaudelle. Eräissä saviastian paloissa näyttää lisäksi olevan kuopakoristeita; muutamissa myös reunan päällä (TYA 105:52, 55 ja 66), jotka lienevät myös rautakautta vanhempia. Lisäksi yhdessä palassa (TYA 105:101) on ns. Morbyn-leimaa muistuttavaa painanteita. Eräs varmasti rautakautista koristeluakin sisältävä pala on joukossa: (TYA 105:60) kolminkertaisella aaltoviivalla koristeltu pala ruudusta J 23. Suurin osa keramiikasta lieneekin rautakautista. Löytöjen statigrafiasta ei kerrosten sekoittumisen takia voi tehdä pitäviä johtopäätöksiä. Kaivannosta löydettiin myös neljä piin palaa, jotka saattavat kuulua paikan vanhempaan aineistoon.

Kaivausalue IV oli täydennyskaivanto kallionkielekkeen länsipuolella olevalle tasanteelle (ks. karttaliite n:o 8). Täältä tehty löytö olivat varsin niukkoja. Ainoastaan kaivannon alaosasta ruuduista Q 46-47 saatiin talteen 65 g rautakautisia saviastian paloja. Koko kaivannon pintaosat noin 20 cm syvyydelle olivat

savimaata, jonka alta yläruuduista tuli heti kovettunut savihiekka (ks. karttaliite n:o 11). Ruuduissa OPQR 46-47 oli selvä tasanne, jossa kuohkea savensekainen multamaa jatkui aina noin 50 cm syvyydelle. Saviastian paloja tuli 20-45 cm syvyydeltä. Kyseinen tasanne on ilmeisesti samanlainen muinainen peltotasanne kuin alueella III todettu.

7. POLTTOKENTTÄKALMISTO (KAIVAUSALUE VII)

Rikalanmäen lounaispään etelärinteeltä runsaat 50 m Koskisten asuinrakennuksesta lounaaseen tien kaakkoispuolelta pieneltä kellarin lounaispuolen terassilta löydettiin polttokenttäkalmisto, josta ilmeisesti oli maisteri Anna-Liisa Hirviluoto löytänyt viitteitä muutamia vuosia aikaisemmin tien leikkauksesta. Täällä on noin 25-30 m pitkä ja 12-18 m leveä terassi, joka on suunnilleen itä-länsisuuntainen (ks. karttaliite n:o 13). Polttokalmisto kattaa suunnilleen terassin itäosan. Vähän ylempänä on Koskisten kellarin katon tasalla toinen terassi, jota noin 20 vuotta takaperin on Kalevi Koskisen mukaan hänen isänsä toimesta kuorittu kaivinkoneella parikymmentä senttiä kellarin kattoa uusittaessa. Silloin ei oltu osattu kiinnittää huomiota mahdollisiin nokimaaläiskäin. Talonsa lounaispuolelle on Koskinen istuttanut omenapuita, muttei myöskään niiden istutuskuopissa ollut mitään erityistä havainnut (ks. karttaliite n:o 2). Polttokalmiston (ks. valokuvat n:o 31-32) terassille kaivettiin 18 m pituinen ja 2-6 m levyinen koeoja VII länsi-itäsuuntaisena tasanteen lävitse. Siinä tuli heti turpeen alta noin 5-10 cm syvyydellä alueen itäosista noensekainen kalmistokiveys. Länsiosasta taas tuli esiin jo 8-10 cm syvyydellä hiekkamaata, jossa oli kiviä harvassa. Ilmenikin pian, että varsinainen tiivis nyrkiinkokoisista kivistä koostuva kalmistokiveys loppui suunnilleen ruutuihin N 16-17 lännessä, jonka jälkeen välittömästi tuli esiin avokallio noin 15 cm syvyydellä ruuduista L 16-17. Tämä kalmistoterassi näyttää pääosiltaan säilyneen lähes koskemattomana: mikäli kellaria rakennettaessa ei kalmistoa ole tuhottu pohjoisosista. Pari tiiltä sisältävää kuopannetta osoittavat myös, että kalmiston lävitse on myöhemmin pieniä reikiä kaivettu:

Ruuduista L 16-17 eli kalliosta länteen alkoi maa vähitellen viettää jyrkentyen länttä (maantietä) kohden. Nämä läntiset ruudut kaivettiin noin 30 cm syvyydelle, jolloin todettiin, että noin 15 cm syvyydelle ulottuvan kulttuurimaakerroksen alta tuli puhdas hiekkainen luonnonhieta. Muutamilla syvemmillä kuopilla havaitaan maaperän jatkuvan samanlaisena ainakin noin 50 cm syvyydelle. Täältä hiekkamaasta tehtiin vain muutamia löytöjä: TYA 105:120-142, joista varsinaiseen hautaukseen liittyvät korkeintaan ruudun I 16 nokimaaläikän rautaniitit. Lisäksi näkyi ruutujen FG 15/16 profiilissa tumman maan kuopanne, joka jatkui ruudun FG 15 puolelle (ei avattu). Kuopanne jatkui 35 cm syvyydelle ilman löytöjä. Tämä kalmiston lähialue ja sen sporadiset löydöt ovat sinänsä mielenkiintoisia: merkinnevätkö ne jäänteitä kulttitoimituksista?

Selvähkö kalmistoalueen raja tulee esiin myös kaivannon pohjoislaidalla, jossa jo 10-15 cm tasossa tulee ruuduissa O-V 14-15 lähes kivetön alue. Ruuduissa R-S 14(-15) näkyi noin 5-15 cm syvyydessä savikerros, joka häviää tumman kulttuurimaan päältä (vrt. karttaliitteet n:o 14-15). Savikerros lienee joutunut paikalle historiallisena aikana, koska se sisältää myös tiilimurskaa. Ehkä tämä on tapahtunut kellarin katon sementoinnin yhteydessä. Mahdollista siten on, vaikkei luultavaa, että kalmisto olisi aikanaan jatkunut kauemmas pohjoiseen, kuin nyt voi havaita. Ennen kellaria maa kuitenkin nousee jonkun verran ylemmäksi, joten todennäköisesti kalmiston pohjosiraja kulkee suunnilleen kaivausruutujen 15/16 välille, kuten nykyisin näyttää.

Ilmeistä on, että polttokenttäkalmisto jatkuu jonkin verran tutkitusta alueesta etelään ja etenkin kaakkoon päin - ehkä kallioiden välisille alemmillekin tasanteille. Tänne tehtiin muutamia koekuoppia (ks. karttaliite n:o 13), joista ei kuitenkaan juuri löytöjä tehty. Näyttääkin ilmeiseltä, että vain koekuoppien III-V alueelle kalmisto voi jatkua. Se ei siis ole kovin laaja-alainen, mikäli uusia erillisiä alueita ei ilmene.

Itse polttokalmistossa oli kiveys melko tasaista koko alueella (ruuduissa N-V 16-17 ja O-P 18-19) noin 10-35 cm tasossa koostuen pääasiassa nyrkinkokoisista teräväsärmäisistä kivistä.

Tason 20-23 cm kartassa näkyvä kivetön alue keskellä polttokalmistoa: ruudussa T 17 on näennäinen, koska näillä kohdin kaivajat ehtivät ennen piirtämistä tehdä liian perusteellista työtä. Kalmiston itäosissa oli kookkaita miehennostannaisia kiviä. Selviä hautauksia ei kovin montaa voinut erottaa. Tällaisia merkitsivät kuitenkin useat kohdat, joissa kookkaiden kivien välistä pienempien kivien yleensä peittämänä tuli esiin kivetön alue, jossa oli nokiläiskä. Näistä nokiläiskistä löydettiin pääosa palaneesta luusta ja esinelöydöistä. Kaikkein selvin haudaus oli ruudussa Q 17, josta saatiin talteen 220 g palanutta luuta eli puolet koko kaivannosta tavatusta, 17-19 lasimassahelmistä ja pronssihelmi sekä tasavartinen solki. (ks. karttaliite n:o 16).

Polttokalmistosta tähän mennessä talteen saatu esineistö ajoittuu merovinki- ja viikinkiaikaan. Vanhimmat löydöt ajoittuvat ilmeisesti 700-luvulle, mutta myös viikinkiajalle (n. 800-1050) ajoittuvaa esineistöä on runsaasti. Esineistö selviää lähemmin löytöluettelosta. Tässä yhteydessä lueteltakoon vain joitakin merkittävimpiä esineitä ja esitettäköön määrälliset löytötiedot. Pronssiesineitä tai sellaisen katkelmia saatiin talteen kaikkiaan 16 kpl, joista merkittävimmät rannerenkaan katkelma, tasavartinen solki, koristeltu pronssihelmi ja -kulkunen. Pahoin sulaneita hopeasiruja löydettiin myös jokunen, joista ainoa tunnistettava harjallisen hopealevyn katkelma. Lisäksi löydettiin kolme sulaneen metalliesineen (lyijyä?) palaa. Rautaniittejä tuli kaikkiaan 29 kpl ja muita rautanauvoja 59 kpl. Rautaesineitä tavattiin yhteensä 23 kpl, joista merkittävimmät viikinkiajan avain, keihäänkärki, 2 veistä, miekan tuepn kenkään ja kilvenkupuran koristehela. Lasimassahelmiä saatiin talteen kaikkiaan 25 kpl ja palanutta luuta noin 450 g sekä 5 piin palaa. Saviastian paloja löydettiin kaikkiaan noin 7,8 kg, joista eniten ruuduista V 17 (noin 1,6 kg) ja O 17 (noin 1,0 kg). Savitiivistettä ja erilaista kuonaa löydettiin yhteensä 2,3 kg. Saviastian paloissa oli ainakin yhdeksää eri koristeluaihetta, ks. lähemmin löytöluettelosta.

Pohjatasossa, jossa juuri esiintyi esinelöytöjä sisältäneitä nokialueita, ilmeni eräs toinenkin mielenkiintoinen seikka: noin 35-40 cm syvyydellä väheni saviastian palasten määrä jo selvästi. Tämän tason alapuolella loppui myös pikkukiveys nopeasti, ja nokisen maan alta paljastui ensin paikoitellen, vähitellen kauttaaltaan hieno hiekkamaa.

Kalmisto jatkui vahvana ruutuihin O-P 18-19, jotka kaivettiin viimeksi. Täällä kalmistokerros oli syvimmillään koko kalmistossa eli 55 cm syvä. Pohjalla oli kirjava, kauniin kellertävän ruskea hiesu (ks. valokuva n:o 34). Ruudussa O 19 oli selvä myöhempi paalunreikä, josta löydettiin tiiltä ja puujätettä pohjatasoon asti. Luoteiskulmassa nokimaa jatkui aina 70 cm syvyydelle asti!

Sangen kiintoisa oli ruudusta P 17 noin 25 cm syvyydeltä löydetty kookas saviastian seinämäpala (TYA 105:223), joka oli maassa astian sisäpinta ylöspäin. Tämän sisäsivun päällä oli tasainen ohut kerros hiiltynyttä puulastua, jota otettiin talteen analysoitavaksi. Ilmeisesti saviastian sisällä on ollut jonkinlainen puuvakka, joka on (roviolla?) palanut.

E erityisen merkittävä löytö tehtiin ruudusta S 17 pohjatasosta eli 30-45 cm syvyydeltä. Täältä saatiin talteen runsaasti tiilenpunertavaa, sisä- ja ulkopinnaltaan kauttaaltaan naarmupintaista sekä osittain kuopin koristeltua keramiikkaa. Pääosa tästä keramiikasta löydettiin suunnilleen samasta ruudusta ja sen pohjatasosta, mutta muutamia paloja oli kulkeutunut ylempiin kerroksiinkin. Kuoppakoristeinen keramiikka ajoittunee huomattavasti kalmistoa vanhemmaksi. Näyttääkin ilmeiseltä, että löytö on tulkittava siten, että polttokenttäkalmisto on rakennettu kivikauden lopun/pronssikauden asuinpaikan tai ehkä haudan (palaset ovat niin tiiviisti yhdessä kohdin, että ne saattavat olla peräisin yhdestä astiasta) päälle. Ehkä ruuduissa O-P 18-19 näkyneet kellertävät hiesu pohjatasossa oli juuri tämän ajan asuinkerrosta?

Lisäksi löydettiin koekuopasta VII kellarirakennuksen pohjoispuolelta mielenkiintoinen nokialue. Se oli 35 x 38 cm kooltaan

ja itä- sekä eteläsivultaan hyvin säännöllinen, suorakulmainen. Siitä löydettiin muutama saviastian ja palaneen luun pala (TYA 105:376). Nokialueen länsisivu oli pyörästynyt ja pohjoissivu hieman epämääräisempi. Myös tällä ylemmällä terassilla näyttää säilyneen kiinteitä esihistoriallisia muinaisjäännöksiä. Niitä on syytä jatkossa avata laajemmalti paremman selvyuden saamiseksi.

8. PRONSSISOLKI LINDROOSIN PUUTARHASTA

HALIKKO, HIRVIKALLIO, RIKALANMÄKI, Lindroos
varhaiskeskiaikaisen soljen löytöpaikka 1978

Tila: Alestupa 1:172

Maanomistaja: Niilo Lindroos

Peruskarttalehti 2021 08 HALIKKO, pain. 1964

Koordinaatit: x = 6698425

y = 2448660

z = noin 25 mpy

Rikalanmäellä asuva pienviljelijä Niilo Lindroos toi kaivausten aikana nähtäväkseni vuoden 1978 huhtikuussa talonsa itä-kaakko puolelta löytämänsä yksinkertaisen pronssisoljen (TYA 106, ks. myös kuva löytöluettelossa). Sen hän oli löytänyt puutarharinteestään tekoaltaan alapuolen pellostä puutarhatöiden yhteydessä maata kääntäessään. Solki oli tullut esille peltomultakerroksesta, joten tarkempia löytökerroksia ei ollut havaittu. Lindroos lahjoitti esineen Turun yliopiston kokoelmien kautta Halikon museoon toimitettavaksi. Solki lienee tyypiltään varhaiskeskiaikainen. Se oli paikalla irtolöytö.

Samoilta tienoilta on Niilo Lindroos kuitenkin löytänyt joitakin vuosia aikaisemmin vaaleaa metallia (hopeaa?) olevan levysormuksen, joka on myöhemmin hävinnyt. Solki löytyi hänen talonsa itäpuolen perunamaasta 1970-luvun taitteessa. Lindroos kuvaili sormuksen leveneväksi, ja siinä oli hänen mukaansa ollut helmiupotuksia geometrisenä kuviona sekä pistepainanneornamentiikkaa. Kyseinen sormus saattaisi olla peräisin aina varhaiskeskiajalta tai esihistoriallisen ajan taitteesta.

9. RUUMISHAUTOJA TUOMELAN PIHA-ALUEELLA ?

HALIKKO, HIRVIKALLIO, RIKALANMÄKI, Tuomela
rautakauden lopun ruumishautoja ?

Tila: Harjula 1:134

Maanomistaja: Veijo Tuomela

Peruskarttalehti 2021 08 HALIKKO, pain. 1964

koordinaatit: x = 669851-669854

y = 244866-244869

z = 30-32 mpy .

Pienviljelijä Niilo Lindroos kertoi myös, että hänen lapsuudessaan, kaiketi 1910-luvulla, oli nykyisen Tuomelan omistuksessa olevan rakennusryhmän paikalla Rikalanmäen koillispuolella ollut umpipihallinen taloryhmä, josta on nykyisin enää jäljellä lounaisreunassa sijainnut vanha asuinrakennus. Tällöin oli nykyisen vihreäksi maalatun, jatkettun tallirakennuksen paikalle rakennettu sikalaa (?), jolloin maasta oli tehty löytöjä. Lindroos muistelee, että paikalta oli viety "kaatopaikalle ison äijän luita" ja löydetty ainakin kolme miekkaa, keihäänkärkiä yms. Hän muistaa myös, kuinka he lapsena olivat leikkineet näillä miekoilla, kunnes ne olivat katkenneet. Sen jälkeen miekat olivat joutuneet talon ullakolle ja unohtuneet sinne. Niiden nykyisestä olinpaikasta ei ole tietoa. Tuolloin ei esineille oltu osattu antaa mitään arvoa. Naapurisovun säilyttämiseksi ei näistä löydöistä ole aikaisemmin puhuttu.

Näyttää ilmeiseltä, että vuonna 1948 Kansallismuseoon toimitettu (KM 12033) kiekkopontinen miekka kuuluu em. löytöihin, vaikkei Leppäaho ollutkaan vuonna 1953 suoritetussa tarkastuksessaan havainnut kalmistoon viittaavaa. Tuolloin Tuomelan rakennukset omisti Heinonen. Miekka oli löytötietojen mukaan löydetty jo paljon aikaisemmin, ja museoon se oli joutunut Halikon kirkonmiehen välityksellä varustettuna löytötiedolla: "saatu eräästä Rikalanmäen kirkon puoleisen pään talosta". Tuomelan tallirakennuksen alla ja ympäristössä lienee sijainnut joukko ruumishautauksia. Selvyyttä siitä kuinka laaja tämä kalmiston osa on ollut ja kuinka paljon siitä on tuhoutunut, ei ilman paikalla suoritetavia koekaivauksia voida saada (ks. valokuvanegat. n:ot 1577-1579).

LUETTELO KAIVAUKSILLA PIIRRETYISTÄ KARTOISTA JA TÄMÄN KERTOMUKSEN KARTTALIITTEISTÄ

a) Kertomuksen mukana olevat karttaliitteet:

1. Ote peruskarttalehdestä 20 2108 HALIKKO	1:20000
2. Ote peruskarttalehden 20 2108 suurennoksesta 98/48-49 eli paikalliskartta	1:2000
3. Yleiskartta kaivantojen I, II, V ja VI alueesta	1:100
4. Tasokartta (10-15 cm) kaivannosta I	1:25
5. Profiilikartta kaivannosta I	1:25
6. Tasokartta (20-25 cm) kaivannosta II	1:25
7. Profiilikartta kaivannosta II	1:25
8. Yleiskartta kaivantojen III ja IV alueesta	1:100
9. Tasokartta (20-57 cm) kaivannosta III	1:25
10. Profiilikartta kaivannosta III	1:25
11. Profiilikartta kaivannosta IV	1:25
12. Tieleikkaukset, profiilikartat	1:25
13. Yleiskartta kaivannosta VII, polttokenttäkalmisto	1:100
14. Tasokartta (15 cm) kaivannosta VII	1:25
15. Tasokartta (20-25 cm) kaivannosta VII	1:25
16. Tasokartta (30-40 cm) kaivannon VII itäosasta	1:25
17. Profiilikartta kaivannosta VII	1:25

b) Kaivauksilla piirrettyjä karttoja, joita ei piirretty puhtaaksi (säilytetään Turun yliopiston arkeologian osaston kokoelmissa)

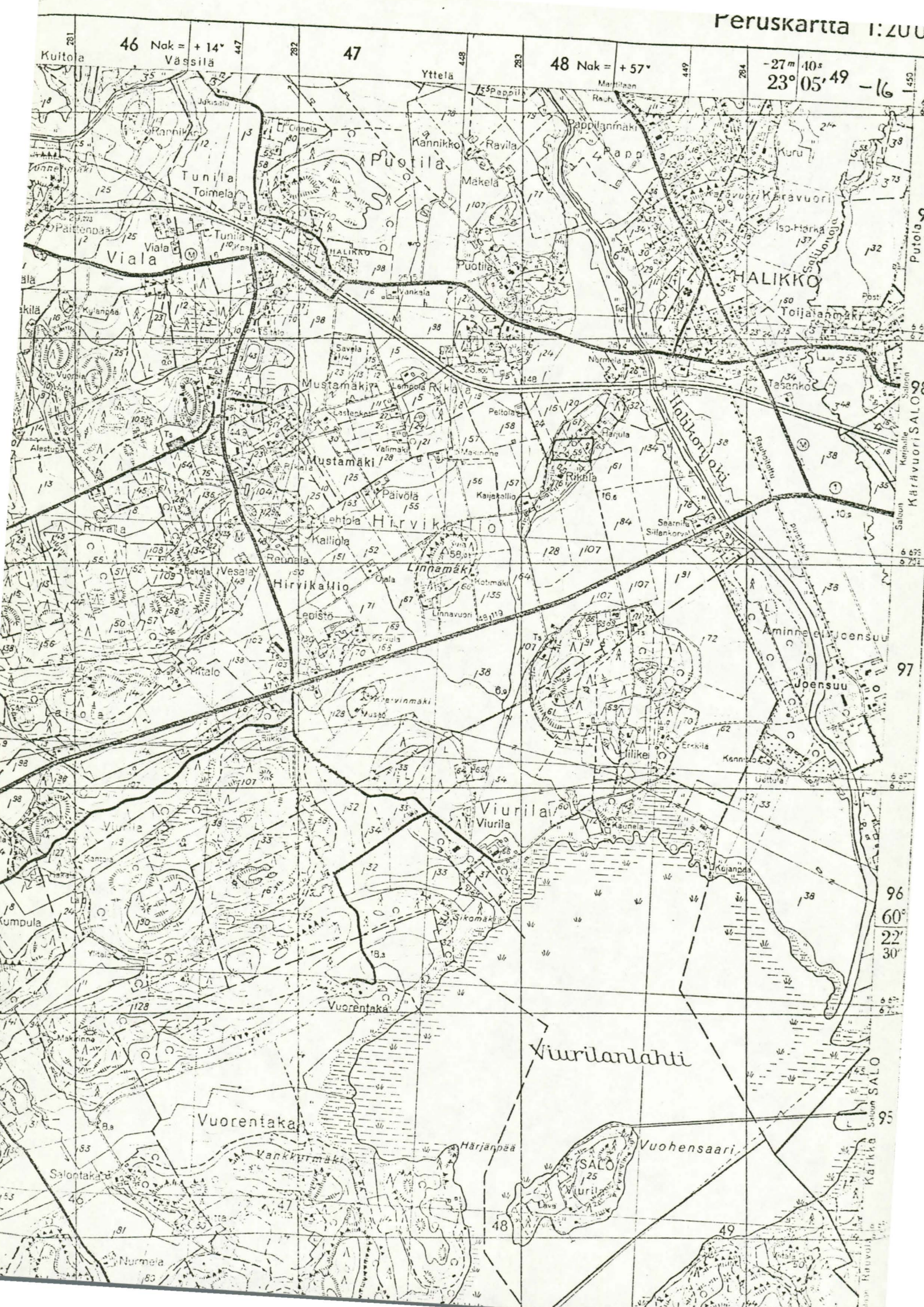
- Tasokartta (15-25 cm) kaivannosta I	1:25
- Tasokartta (10-15 cm) kaivannosta II	1:25
- Pohjavaaituskartta kaivannosta III	1:25
- Taso- ja pohjavaaituskartta kaivannosta IV	1:25
- Tasokartta kaivannosta V (10-15 cm) ja (20-30 cm)	1:25
- Profiilikartat alueista V ja VI	1:25

46 Nak = +14°
Vassilä

47

48 Nak = +57°

-27 m 10 s
23° 05' 49" -16

LUETTELO KAIVAUKSILLA OTETUISTA VALOKUVISTA

4.7.1978

TYA n:o 1428 Alue I idästä ennen turpeen poistoa
1429 Alue I pohjoisesta ennen turpeen poistoa
1430 Alue I pohjoisesta ennen turpeen poistoa
1431 Alue I etelästä ennen turpeen poistoa

6.7.1978

1432 Päällekkäiskuva
1433 Alue I pohjoisesta, ruudut GH 12-13 n. 10 cm syv.
1434 Alue I pohjoisesta, ruudut GH 14-15 n. 10 cm syv.
1435 Alue I pohjoisesta, ruudut GH 16-17 n. 10 cm syv.
1436 Alue I pohjoisesta, ruudut GH 18-19 n. 10 cm syv.
1437 Alue I idästä, ruudut GH 12-19 n. 10 cm syv.
1438 Alue I pohjoisesta, ruudut EF 16-19 n. 10 cm syv.

7.7.1978

1439 Alue I, ruutu C 13, pronssikierrettä n. 7 cm syv.
1440 Alue II, ruudut CD 36-37, piiterien löytökiveys
1441 Alue II, ruutu D 36, pienempi piiterä n. 28 cm syv.
1442 Alue II, ruutu C/D 37, isompi piiterä n. 22 cm syv.
1443 Alue I, ruutu C 13, pronssispiraalin löytökohta
1444 Alue II etelästä, ruudut CD 30-33 n. 20-25 cm syv.
1445 Alue II etelästä, ruudut CD 30-31 n. 20-25 cm syv.
1446 Alue II etelästä, ruudut CD 32-33 n. 20-25 cm syv.

10.7.1978

1447 Alue I pohjoisesta, ruudut GH 18-19, 20-25 cm syv.
1448 Alue I pohjoisesta, ruudut EF 18-19, 20-25 cm syv.
1449 Alue I lännestä, ruudut GH 16-17, 20-25 cm syv.
1450 Alue I koillisesta, kaakkoiskulma 20-25 cm syv.
1451 Alue I koillisesta, kaakkoiskulma 20-25 cm syv.
1452 Alue I lounaasta, pohjoisosa 20-25 cm syv.
1453 Alue I lounaasta, koilliskulma 20-25 cm syv.
1454 Alue I lännestä, ruudut GH 14-15, 20-25 cm syv.
1455 Alue I, ruutu F 15, uurteellinen kivi 20-25 cm syv.

12.7.1978

1456 Alue II lännestä, ruutu D 33, kivikehä 20-25 cm syv.
1457 Alue II lännestä, ruudut CD 33-34, 20-25 cm syv.
1458 Alue II luoteesta, kaivauskuva
1459- Kuvia kaivaja Kari Sipposen tuomista kivikauden löydöistä
1464 pun esineistä Halikon Konkolan Aron asuinpaikalta

13.7.1978

1465 Alue I luoteesta, ruutu F 15, uurrekivi pohjataso
1466 Alue I koillisesta, ruutu F 15, em. kivi pohjataso
1467 Alue I, ruutujen B/C 11 länsiprofiili

14.7.1978

1468 Alue I pohjoisesta, ruutujen C 11-12 löytöalue pohjataso
1469 Alue I, ruutujen H 19/20 eteläprofiili pohjataso
1470 Alue I, ruutujen B/C 15 länsiprofiili, nokimaakuo
1471 Alue I, ruutujen B/C 14 länsiprofiili, nokimaakuo
1472 Alue I, ruutujen B/C 10 länsiprofiili, nokimaakuo
1473 Alue I, ruutujen D 9/10 pohjoisprofiili, nokimaakuo

- 1474 Alue II etelästä, ruudut C 35-36, 20-25 cm syv.
1475 Alue II idästä, ruudut C 35-36, 20-25 cm syv.

18.7.1978

- 1476 Alue III idästä, yleiskuva
1477 Alue I, työkuva kuopan täytöstä
1478 Alue III luoteesta, panoraamakuva tallin sillalta
1479 Alue III luoteesta, panoraamakuva itäosasta
1480 Alue III, panoraamakuva alueen III koillispuolelta
1481 Alueet II ja III, panoraamakuva näiden välirintees
1482 Alue II, panoraamakuva ylätasanteen eteläosasta
1483 Alue II, panoraamakuva ylätasanteesta
1484 Alue II, panoraamakuva ylätasanteen pohjoisosasta
1485 Alue III luoteesta, alkuvaiheessa
1486 Alue III luoteesta, alkuvaiheessa
1487 Alue III pohjoisesta, alkuvaiheessa
1488 Alueen III länsipuolen vesikuoppa luoteesta
1489 Alue II, ruutu C/D 37/38, rautaesine n. 18 cm syv.
1490- Halikon Konkolan Aron kivikautinen asuinpaikka pa-
1492 noraamakovana etelästä

19.7.1978

- 1493 Alue II idästä, ruudut C 35-36, liesikiveys
1494 Alue II etelästä, ruudut C 35-36, liesi
1495 Alue II etelästä, ruudut C 35-36, lieden profiili

20.7.1978

- 1496 Alue II lännestä, ruudut C 35-36
1497 Alue II lännestä, ruudut C 35-36
1498 Alue II idästä, ruudut B/C 32, profiili
1499 Alue II idästä, ruudut B/C 32, profiili
1500 Alue III lounaasta, ruudut CD 20-21, n. 20 cm syv.

25.7.1978

- 1501- Halikon Nummen Somerojan uhrilähteeltä ottamiani
1503 kuvia
1504 Alue III kaakosta, ruudut FGH 20-21
1505 Alue III pohjoisesta, työkuva eteläosasta
1506 Alue III kaakosta, ruutu C 20/21, nokialue
1507 Alue III kaakosta, ruudut GH 20-21, kiveyksen raja
1508 Alue III koillisesta, ruudut IJ 22-23
1509 Alue III koillisesta, ruudut C 20-21, nokialue
1510 Alue III luoteesta, ruudut IJ 24, liesi
1511 Alue III luoteesta, ruudut MN 30-31
1512 Alue III kaakosta, ruudut EF 20-21
1513 Alue III luoteesta, ruudut IJ 24-25
1514 Alue III koillisesta, ruudut CD 20-21

26.7.1978

- 1515 Alue II idästä, ruudut AB 32-33, 15-20 cm syv.
1516 Alue II idästä, ruudut AB 34-35, n. 30 cm syv.
1517 Alue V pohjoisesta, turpeen poistoa ruuduista QR 2
1518 Alue V idästä, työkuva ruuduista QR 2-3
1519 Alue V länsiluoteesta, panoraamakuva
1520 Alue V lännestä, panoraamakuva ruuduista L-O 2-3
1521 Alue V lännestä, panoraamakuva ruuduista I-L 2-3

27.7.1978

- 1522 Alue II etelästä, ruudut C 35-36, liesi
1523 Alue II idästä, ruudut C 35-36, liesi

- 1524 Alue III itäkaakosta, ruudut B/C 20-21, n. 40 cm
1525 Alue III, ruudut IJ 24, liesi n. 43 cm syv.

31.7.1978

- 1526 Alue III, ruutu K 24, liesi n. 50 cm syv.
1527 Alue III luoteesta, ruudut K 24-25 n. 50 cm syv.
1528 Alue III lounaasta, ruutujen I/J ja K 24 liedet
1529 Alue III luoteesta, ruudut I-L 24-25, 50-55 cm syv.
1530 Alue III lännestä, ruudut IJ 22-24, 50-55 cm syv.
1531 Alue III lounaasta, ruudut GH 20-21 n. 50 cm syv.
1532 Alue V idästä, ruudut IJ 2-3, 10-15 cm syv.
1533 Alue V etelästä, ruudut GH 2-3, 10-15 cm syv.

3.8.1978

- 1534 Alue V pohjoisesta, ruutu R 2, 20-25 cm syv.
1535 Alue V kaakosta, ruudut RS 2-3, 25-30 cm syv.
1536 Alue V etelästä, ruudut IJ 2-3, 20-25 cm syv.
1537 Alue V pohjoisesta, ruudut GH 2-3, 20-25 cm syv.
1538 Alue V pohjoisesta, työkuva ruuduista QRS 2-3

4.8.1978

- 1539 Alue III lounaasta, työkuva ruuduista MN 22-25
1540 Alue III luoteesta, profiili ruuduista N/O 24-25
1541 Alue III luoteesta, profiili ruuduista N/O 24-25
1542 Alue III, ruutu N 24, pohjataso 95-100 cm syv.
1543 Alue III lounaasta, profiili ruudusta N 23/24
1544 Alue III lounaasta, profiili ruudusta M 23/24

8.8.1978

- 1545 Alue III luoteesta, ruudut OP 24-25
1546 Alue III luoteesta, ruudut MN 22-23, n. 60 cm syv.
1547 Itäinen tieleikkaus kaakosta, lounaispää
1548 Itäinen tieleikkaus kaakosta, koillispää
1549 Itäinen tieleikkaus koillisesta, lounaispäätty
1550 Alue III luoteesta, yleiskuva loppuvaiheessa

15.8.1978

- 1551 Alue II lounaasta, peitettynä
1552 Alue VI pohjoisesta, peitettynä tieleikkaukselta
1553 Alueet II ja VI idästä, panoraamakuva
1554 Alueet II ja I etelästä, välialue panoraamakuvana
1555 Alue I ja koneen paikka etelälounaasta, panoraama
1556 Alue V (kallion takana) ja telttä lounaasta, panor
1557 Vuosien 1978 ja 1977 kaivausten välimaasto lännest
1558 Vuoden 1977 kaivausalue länsiluoteesta, panoraama
1559 Alue V lännestä, eteläosa panoraamakuvana
1560 Alue V lännestä, pohjoisosa panoraamakuvana

16.8.1978

- 1561 Rikalanmäen lounaispää etelälounaasta
1562 Rikalanmäen lounaispään itärinne (kaivausalue VII)
1563 Rikalanmäen lounaispään tammilehto pohjoiskoillis.
1564 Rikalanmäen lounaispää lounaasta (kaivausalue VII)
1565 Rikalan Linnamäki koillisesta
1566 Rikalanmäen lounaispään tammilehto etelästä
1567 Rikalanmäen lounaispään tammilehto etelästä
1568 Rikalanmäen lounaispää etelästä, polttokalmisto
1569 Rikalan Linnamäen eteläpää kaakosta
1570 Rikalan Linnamäen pohjoispää kaakosta (heilahtanut)

- 1571 Rikalanmäen koillispää ja Halikon kk. lounaasta
- 1572 Rikalan Linnamäen pohjoispää kaakosta
- 1573 Rikalanmäen kaivausalue VII (hiekkakasa) idästä
- 1574 Rikalanmäen kaivausalueet III ja IV kaakosta (ali
- 1575 Rikalanmäen Lindroosin rinne kaakosta (TYA 106)
- 1576 Rikalanmäen itärinne Lindroosista etelään idästä
- 1577 Rikalanmäen itärinne Lindroosista pohjoiseen idäs
- 1578 Rikalanmäen Tuomelan rinne idästä
- 1579 Rikalanmäen Tuomelan ulkorakennuksen länsipuoli
- 1580 Tuomelan ulkorakennuksen itäpuoli pohjoisesta

22.8.1978

- 1581 Alue VII etelästä, ruudut LM 16-17, n. 40 cm syv.
- 1582 Alue VII etelästä, ruudut MN 16-17, n. 40 cm syv.
- 1583 Alue VII etelästä, OP ruudut 16-17, n. 40 cm syv.
- 1584 Alue VII etelästä, ruudut QR 16-17, n. 40 cm syv.
- 1585 Alue VII etelästä, ruudut ST 16-17, n. 40 cm syv.
- 1586 Alue VII idästä, yleiskuva ruuduista V-L 16-17
- 1587 Alue VII, ruutu Q 17, löytöjä n. 40 cm syv.
- 1588 Alue II, ruutu C 35-36, liesi puhdistettuna

28.8.1978

- 1589 Alue III, ruutu I/J 24, liesi pohjatasossa (?)
- 1590 Alue VII pohjoisesta, ruudut OP 18-19, 25-30 cm syv.
- 1591 Alue VII, koekuoppa ruudussa +ST -10-11
- 1592- Halikon Hajalan Osuuspankin johtajan Riikosen kivi-
- 1593 kautisten esineiden kokoelma
- 1594 Alue VII, koekuoppa ruuduissa +ST -10-11
- 1595 Alue VII, ruutu N/O 19, noki-hiekkaraja profiilissa

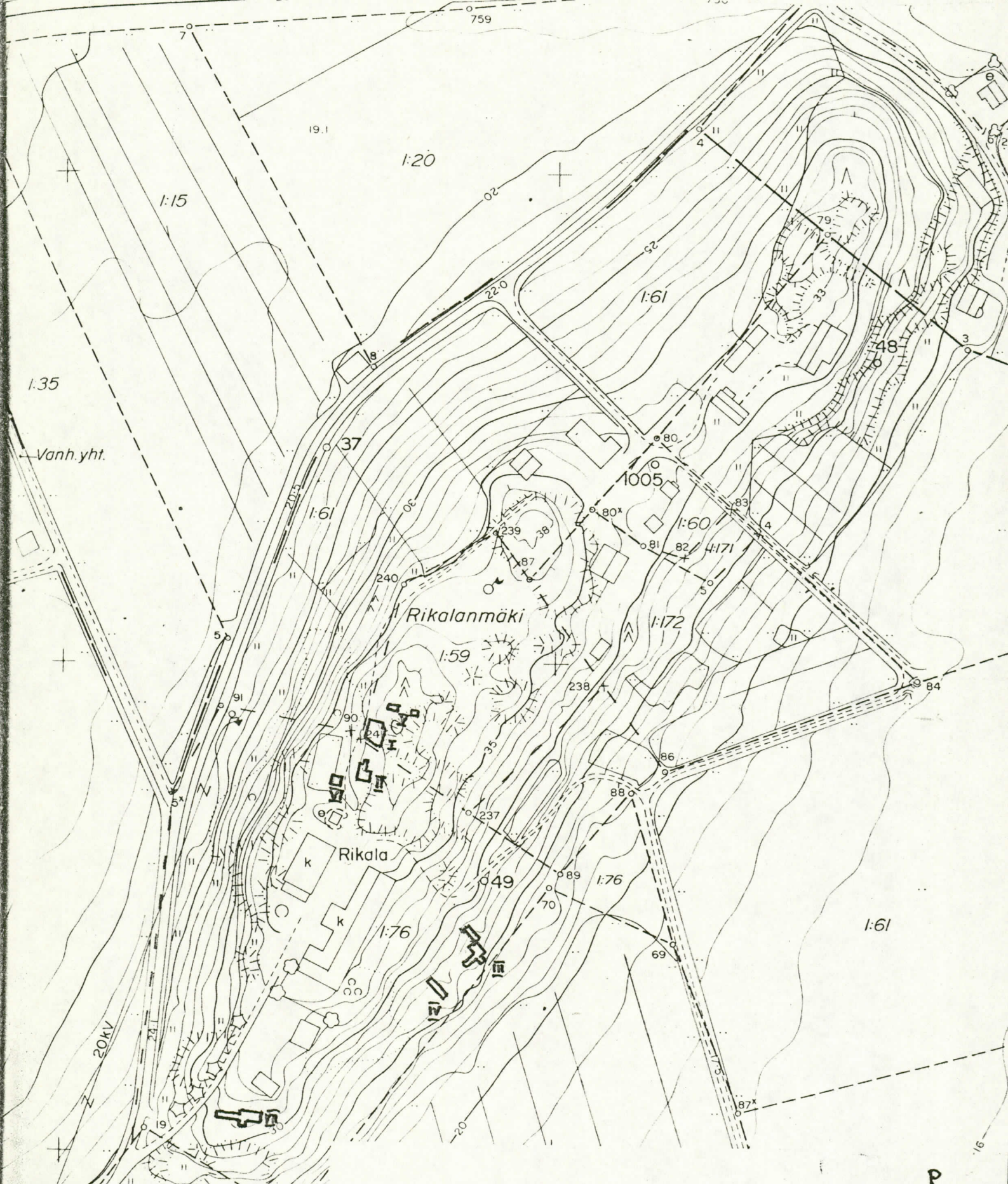
LUETTELO KAIVAUKSILLA OTETUISTA DIAPOSITIIVEISTA

3-6.7.1978

1. Rikalanmäen kaivausalue I itäkaakosta paalutuksen jälkeen
2. Rikalanmäen kaivausalue I lännestä paalutuksen jälkeen
3. Rikalanmäen kaivausalue I pohjoisesta paalutuksen jälkeen
4. Rikalanmäen kaivausalue I, ruutu F 15, uurteellinen kivi
5. Alue I, ruutu H 15, n. 10 cm syv.
6. Alue I, ruudut GH 12-16 pohjoisesta, n. 10 cm syv.
7. Alue I, ruudut EF 12-13 lännestä, n. 10 cm syv.
8. Alue I, ruudut EF 14-15 lännestä, n. 10 cm syv.
9. Alue I, ruudut EF 15 etelästä, n. 10 cm syv.
10. Alue I, ruudut EF 16-17 pohjoisesta, n. 10 cm syv.
11. Alue I, ruudut EF 18-19 lännestä, n. 10 cm syv.
12. Alue I, ruudut CD 12-14 pohjoisesta, n. 10 cm syv.
13. Alue I, ruudut CD 14-15 lännestä, n. 10 cm syv.
14. Alue I, ruudut CD 16-17 lännestä, n. 10 cm syv.
15. Alue I, ruudut H 12/13, saviläikät n. 15 cm syv.
16. Alue I, kaivauskuva kaakosta
17. Alue II, kaivauskuva kaakosta
18. Itäisen tieleikkauksen lounaispäätty (9.8.1978)
19. Itäisen tieleikkauksen eteläsivu
20. Itäisen tieleikkauksen koillispäätty

9-22.8.1978

21. Polttokenttäkalmisto, ruutu V 17, n. 10 cm syv.
22. Polttokenttäkalmisto, ruudut VU 16-17 idästä, 10-15 cm syv.
23. Polttokenttäkalmisto, ruudut VU 16-17 pohjoisesta, 15 cm syv.
24. Polttokenttäkalmisto, ruudut ST 16-17 idästä, n. 15 cm syv.
25. Polttokenttäkalmisto, ruudut VU 17, keramiikkaa 10 cm syv.
26. Polttokenttäkalmisto, ruutu L 17, viikinkiaj. avain (TYA 105)
27. Polttokenttäkalmisto, ruudut MN 16-17 pohjoisesta, 15 cm syv.
28. Polttokenttäkalmisto, ruudut KL 16-17 pohjoisesta, 15 cm syv.
29. Polttokenttäkalmisto, ruudut IJ 16-17 lännestä, n. 15 cm syv.
30. Polttokenttäkalmisto, ruudut GH 16-17 pohjoisesta, 15 cm syv.
31. Polttokenttäkalmisto, ruutu P/Q 17, keram. 20-25 cm syv.
32. Polttokenttäkalmisto, ruutu P/Q 17, keram. 20-25 cm syv.
33. Polttokenttäkalmisto, ruudut UV 16-17, 15-18 cm syv.
34. Polttokenttäkalmisto, ruudut ST 16-17, 15-18 cm syv.
35. Halikko, Rikala, Linnamäki itäkaakosta peltotieltä
36. Rikalanmäen eteläpää eteläkaakosta uudelta tieltä
37. Rikalanmäen pohjoispää etelästä uudelta tieltä
38. Rikalanmäen lounaispää lähempää eteläkaakosta
39. Rikalanmäen lounaiskärki ja Linnamäki kaakosta
40. Rikalanmäen koillispää lähempää etelästä
41. Polttokenttäkalmisto, ruudut VU 16-17 etelästä n. 30 cm syv.
42. Polttokenttäkalmisto, ruudut ST 16-17 etelästä n. 30 cm syv.
43. Polttokenttäkalmisto, ruudut QR 16-17 etelästä n. 30 cm syv.
44. Polttokenttäkalmisto, ruutu T/U 17, nokialue
45. Polttokenttäkalmisto, ruutu I 16/17, nokialue n. 20 cm syv.
46. Polttokenttäkalmisto, ruutu Q 15, pr. rannerenkaan katkelma
47. Polttokenttäkalmisto, ruudut O-R 16-17 lännestä, 20-25 cm syv.
48. Polttokenttäkalmisto, ruudut R 14-15 lännestä, n. 15 cm syv.
49. Polttokenttäkalmisto, ruutu T 16, kilven koristeniitti 33 cm
50. Polttokenttäkalmisto, ruudut KL 16-17, n. 30 cm syv. (pohjat.)
51. Polttokenttäkalmisto, ruudut MN 16-17, n. 40 cm syv. (pohjat.)
52. Polttokenttäkalmisto, ruudut OP 16-17, n. 40 cm syv. (pohjat.)
53. Polttokenttäkalmisto, ruudut QR 16-17, n. 40 cm syv. (pohjat.)

HALIKKO
 RIKALANMÄKI
 1978

Koekaivausalueet I-VII
 1:2000 (ote peruskarttalehden 20 2108
 suurennoksesta 98/48-49)

Kimmo Seppänen

vahvuinen

en

anssekainen
urimaa

○ Kivi

▲ Keramiikka

x x
x x pataneita luun-
siruja

▨ pronssispiraali

14

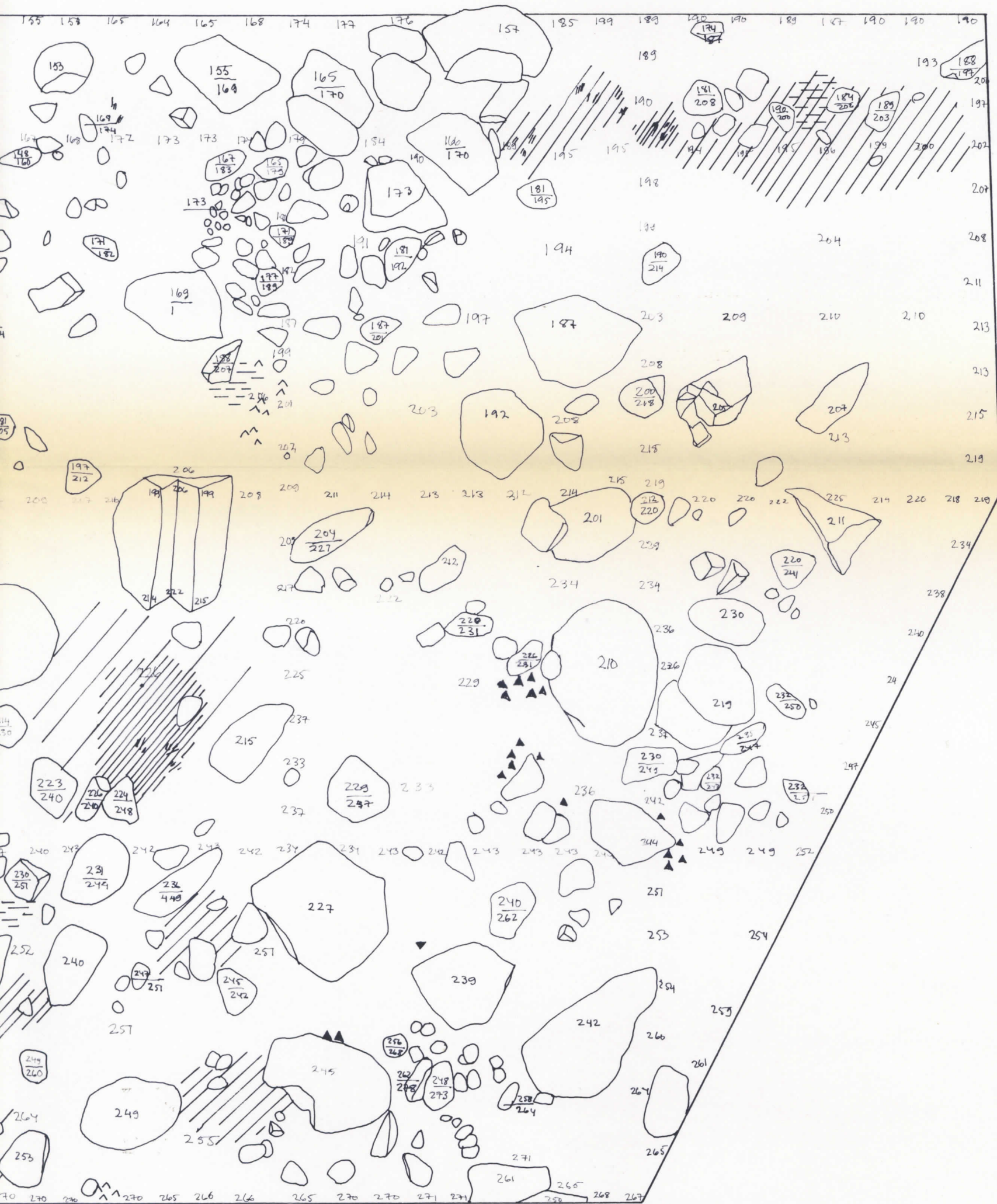
15

16

17

18

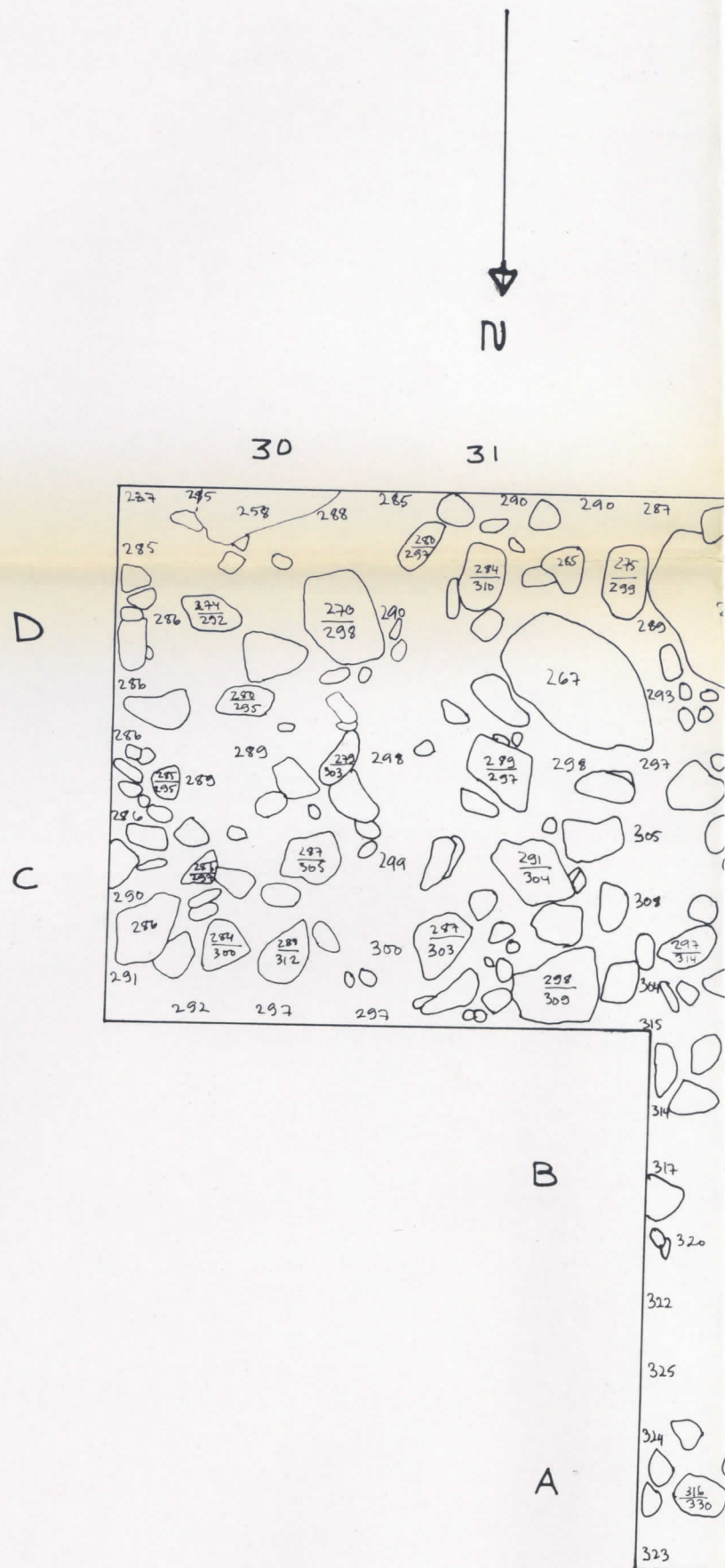
19

IV
 KARTTALIITE 6
 HALIKKO
 RIKALA
 1978

II KAIVANTO
 TASO 20-25 CM
 MK 1:25
 KP 112

- vaihtelevan vahvuinen hokimaa
- saven sekainen hiekka
- tumma mullansekainen hiekka, kulttuurimaa
- keltainen hieno hiekka
- tiilen paloja hiiltä
- keramiikkaa
- piiterä
- rautakuonaa, rautasine

34

35

36

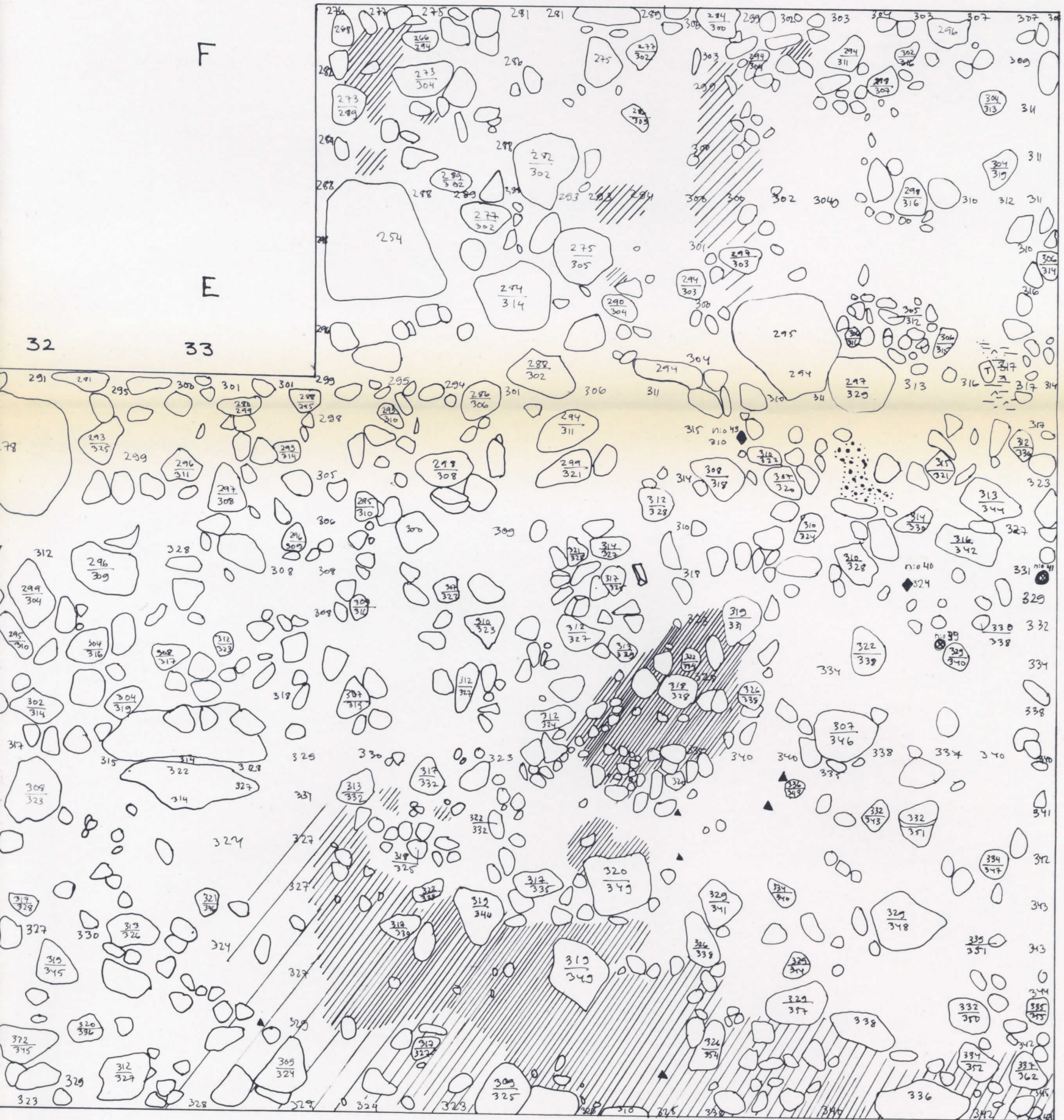
37

F

E

32

33

HALIKKO

RIKALA

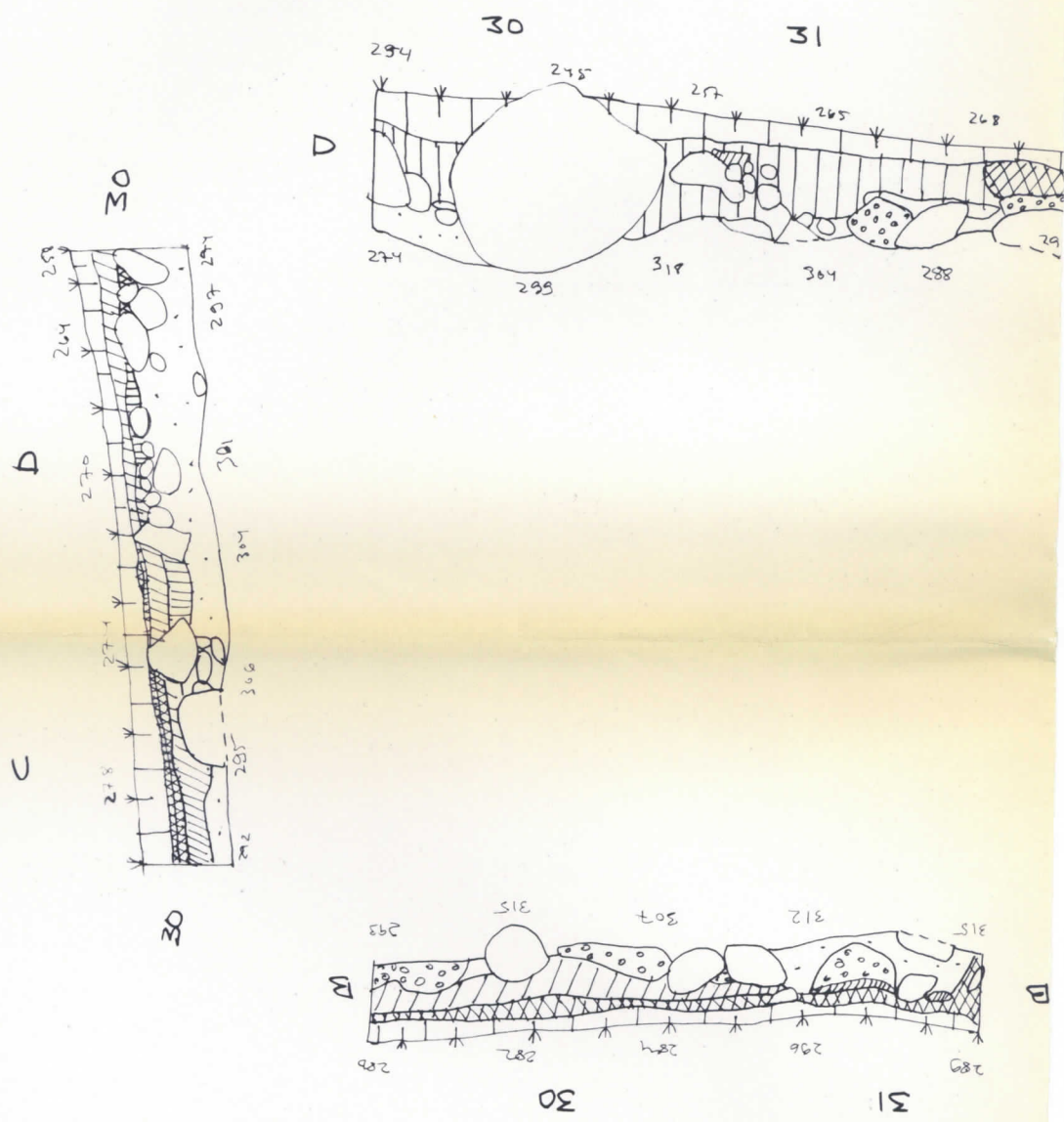
1978

II KAIVANTO

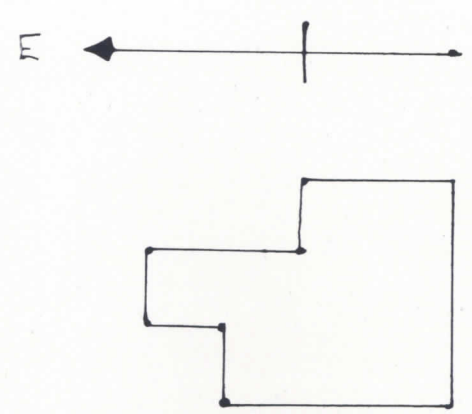
LEIKKAUKSET

MK 1:25

KP 112

- pintaaturve
- nokimaa
- tumma hiekka
- savensekainen hiekka
- hiekka
- sora

YLEISKARTTA KAIVANTOJEN

I JA IV ALUEELTA

1:100

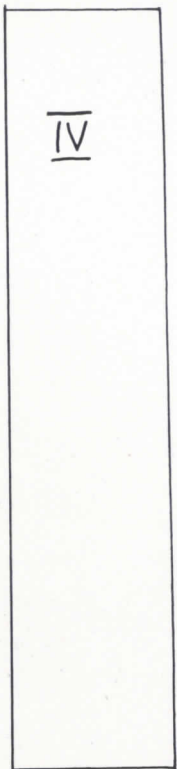
kallio

tasanne

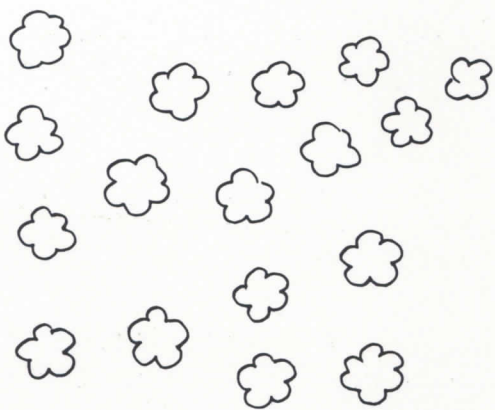
jyrkkä pengerr

I
J
K
L
M
N
O
P
Q
R

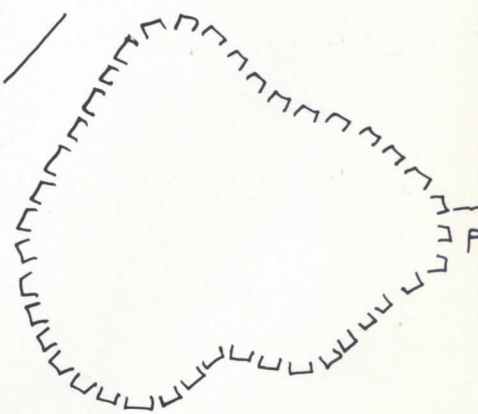
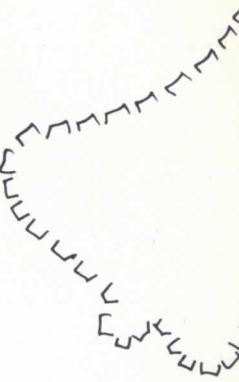

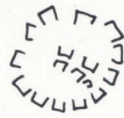
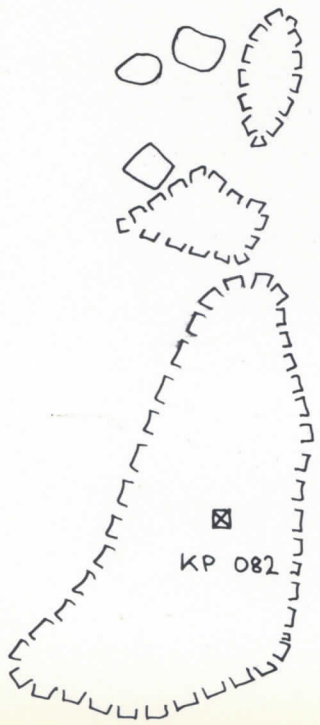
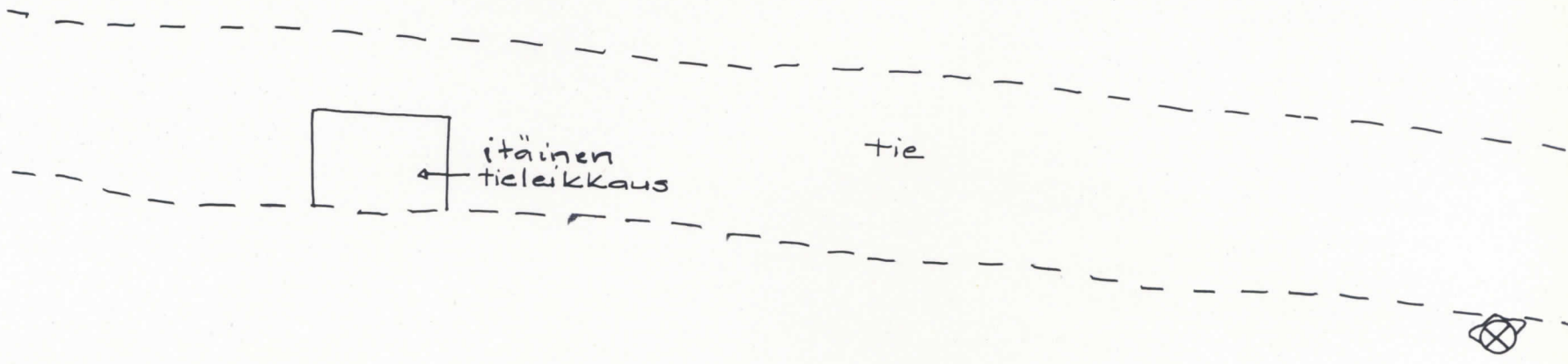
47 46

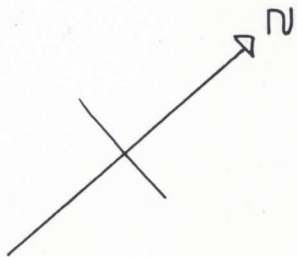
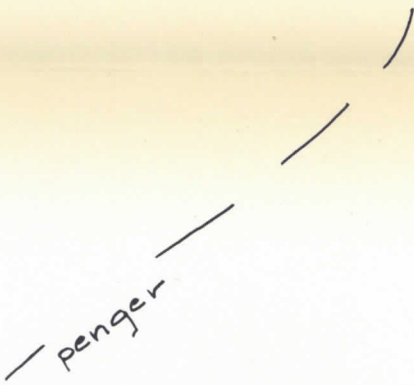
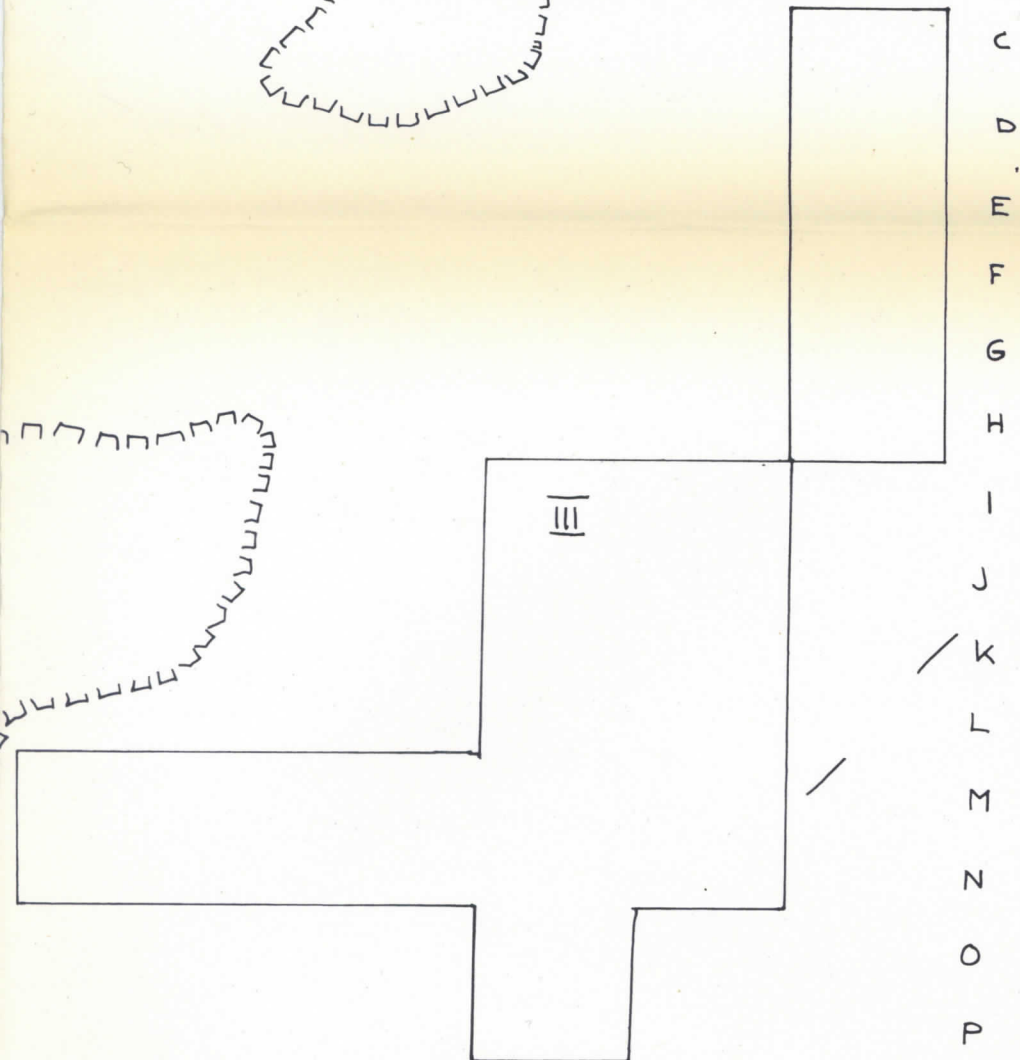
mustaviinimarjanpensaita

pengerr

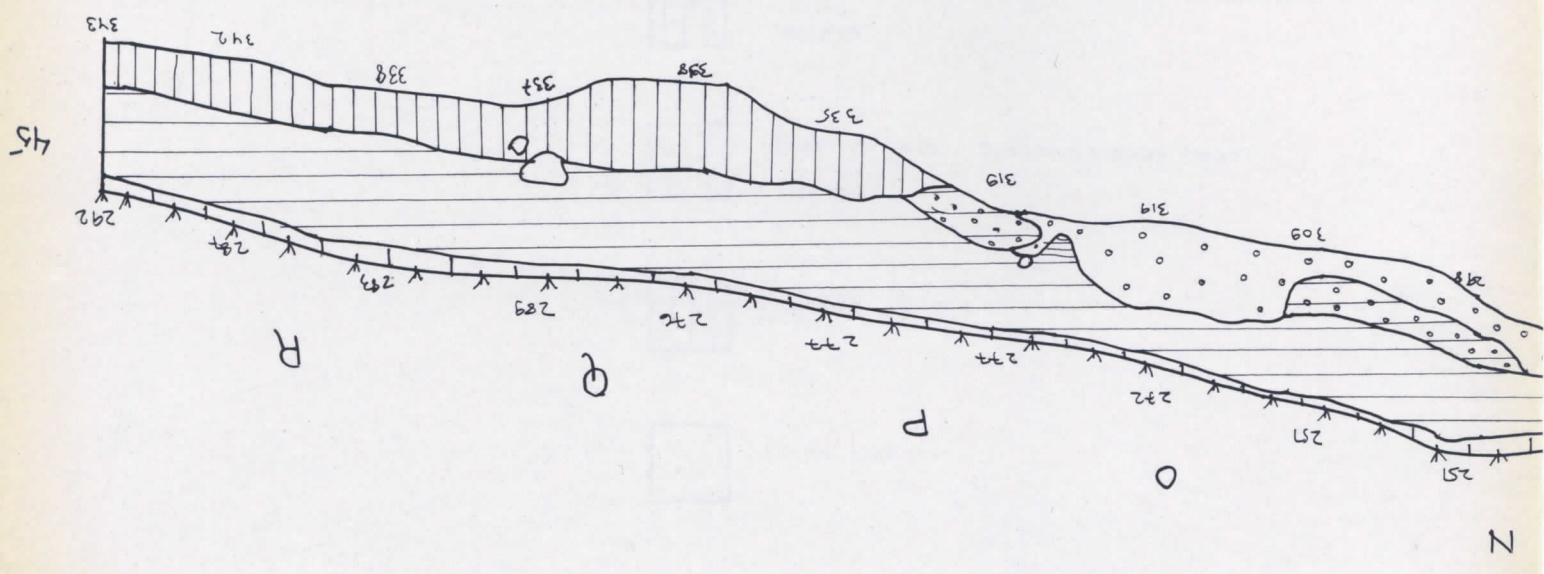
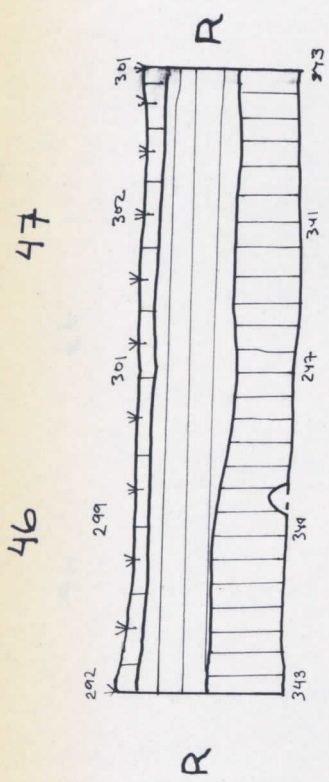
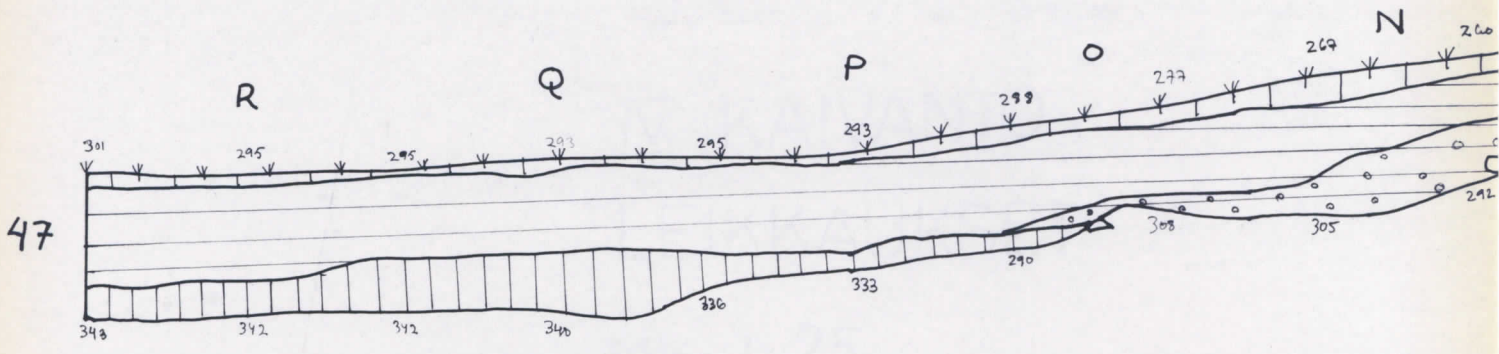

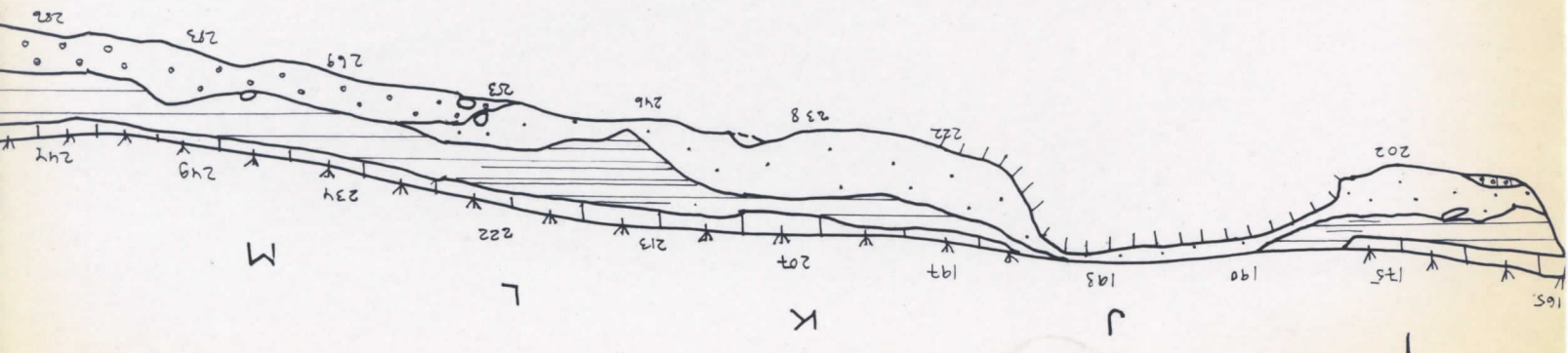
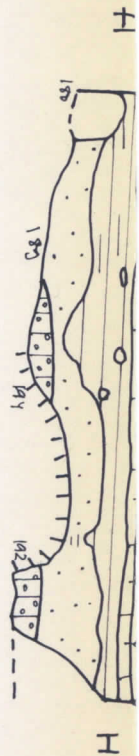
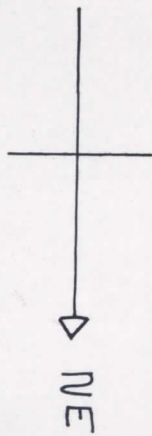
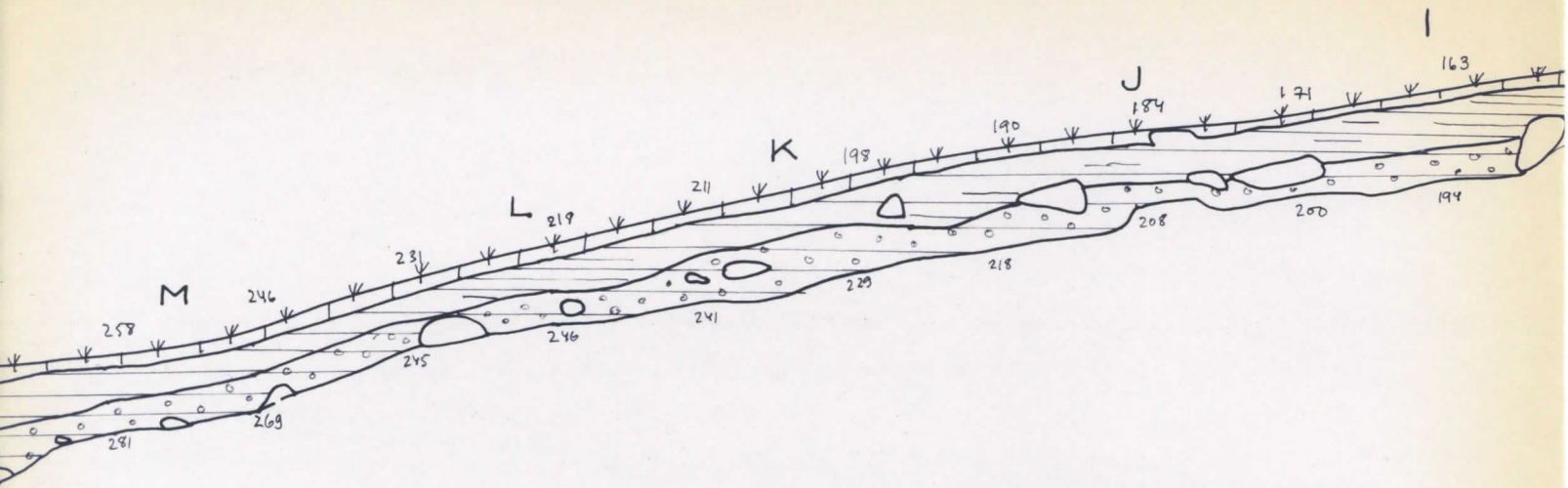
⊗ KOJE

nger

HALIKKO
RIKALA

HALIKKO

RIKALA

1978

IV KAIVANTO

LEIKKAUKSET

MK 1:25

KP 082

Pintaturve

vaihtelevan vahvuinen
hiekansekainen savi

Sora

vaaleankeltainen savensekainen
sora

harmaa savensekainen
sora

tiivis savi

hiekka

47

47

46

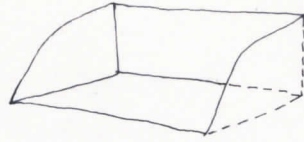
KARTTALIITE 13

HALIKKO

RIKALA

1978

MK 1:25

savensekainen
hiekkä

pintaturve

hiekkä

sora

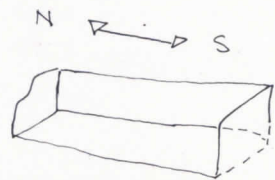
vaalea, kova
hiekkä

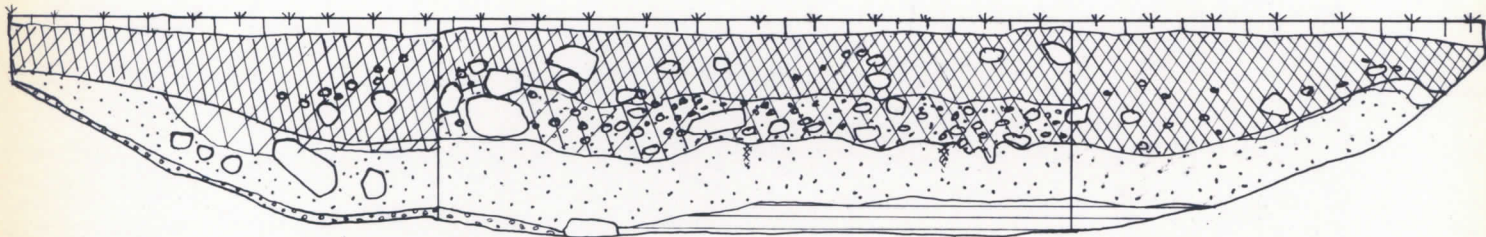
ruskea mullasekainen
hiekkä

vaihtelevan vahvuinen
nokimaa

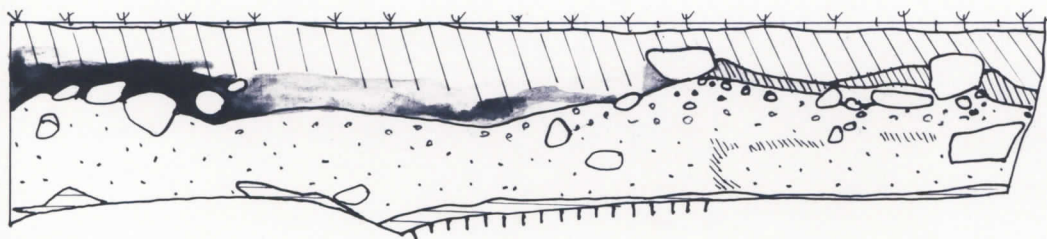

Jäätinen tieleikkaus

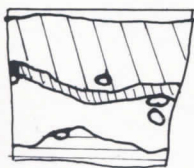

Läntinen tieleikkaus

Jäätisivi

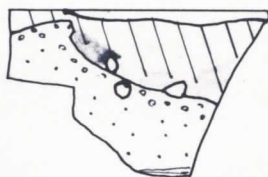

Eteläsivu

→ W

Pohjoissivu

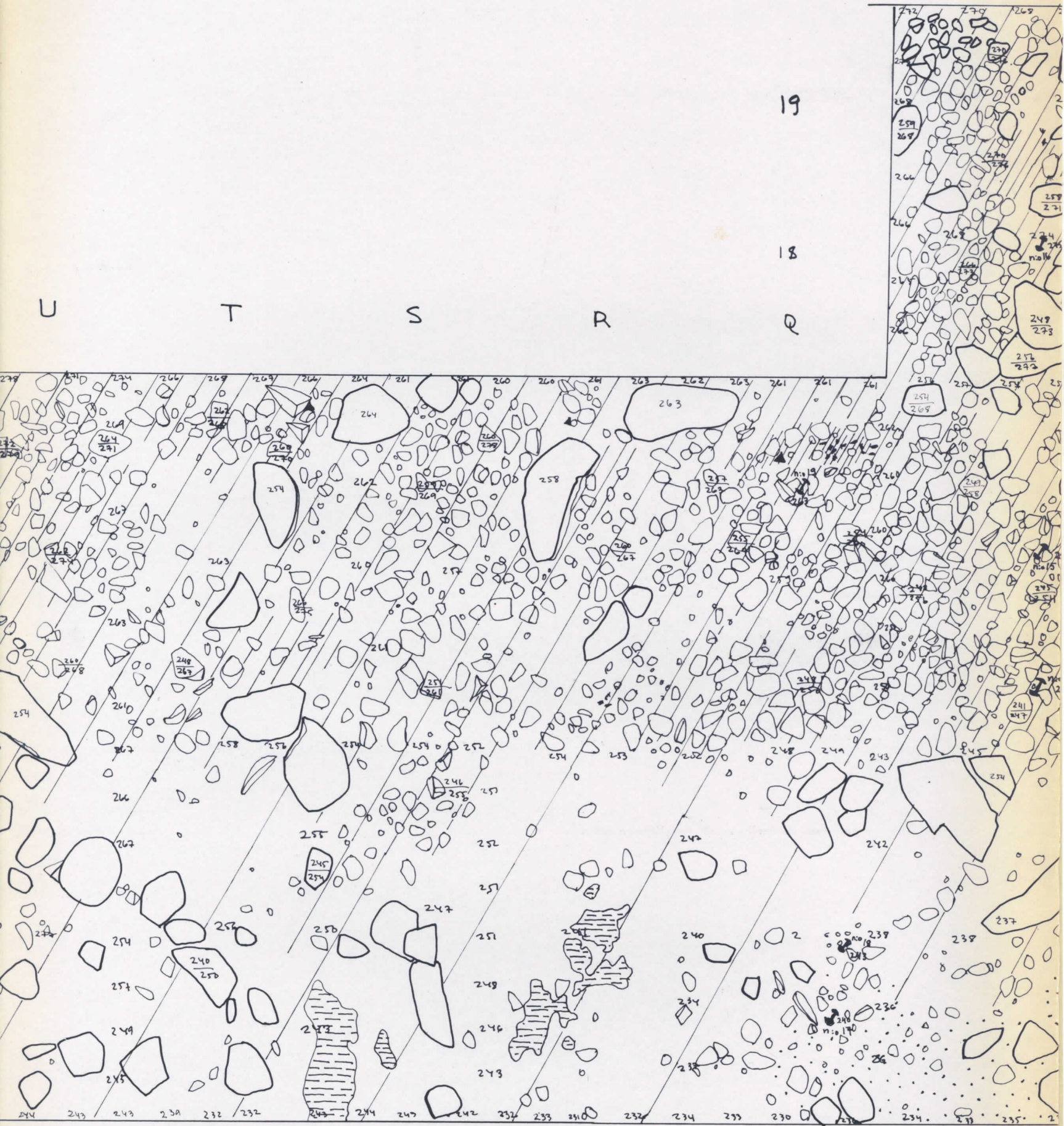
→ E

U T S R Q

19

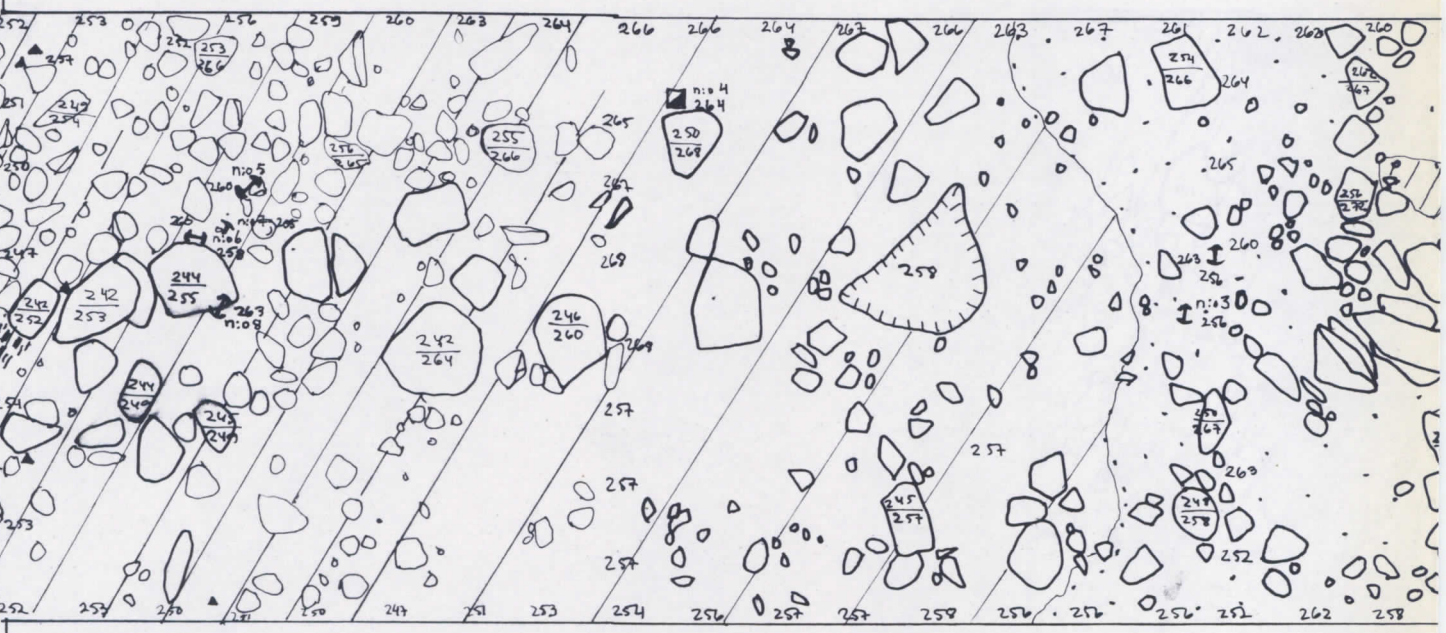
18

Q

N M L K

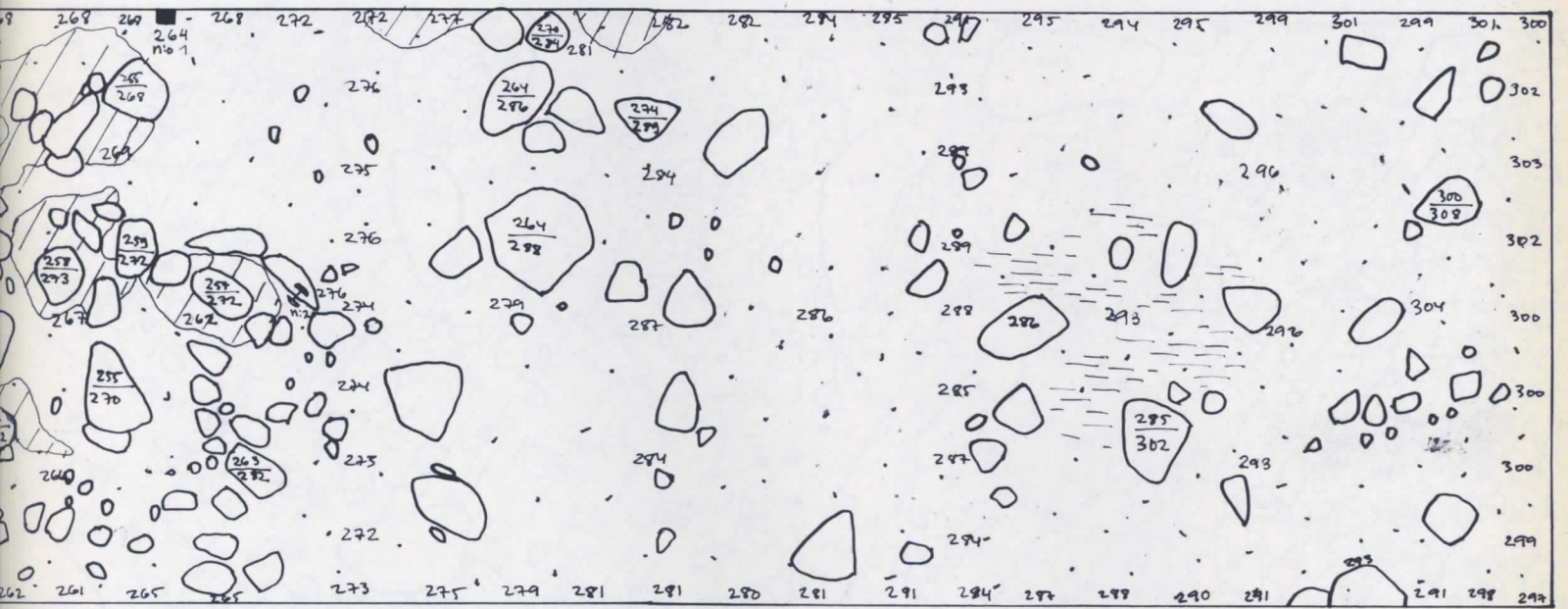

löytöjen kartta:

1	12
2	12
3	13
4	14
5	16
6	1
7	1
8	1
9	14
10-14	21
15	2
16	2
17	2
18	1
19	2

I H G F E

vtön/luettelointi:o

Kuvat 1-7. Panoraamakuva Rikalanmäen keskiosan kaakkoisrinteestä vuosien 1976-78 koekaivauspaikoilla. Osa alueista merkitty valokuvaan (vrt. karttaliitteeseen 2). Kuvattu lounaasta tiilisen tallin sillalta. Negatiivinumero-
rot TYA 1478-1484.

- B

Kuva 8. Kaivausalueen I ruudut GH 12-19 noin 10 cm syvyydessä idästä. Negat. TYA 1437.

Kuva 9. Pronssispiraali in situ kaivausalueen I ruudussa C 13 noin 7 cm syvyydessä. Negat. TYA 1439.

Kuva 10. Kaivausalueen I pohjoisosa lounaasta noin 20-25 cm syvyydessä. Negat. TYA 1452.

Kuva 11. Uurteellinen kivi kaivausalueen I ruudussa F 15 pohjatasossa luoteesta. Negat. TYA 1465.

Kuva 12. Kaivausalueen I ruutujen B/C 10 länsiprofiilin kulttuurimaakuoppa. Negat. TYA 1472.

Kuva 13. Kaivausalueen II ruudut CD 30-33 etelästä 20-25 cm syvyydellä. Negat. 1444.

Kuva 14. Kaivausalueen II ruutujen C 35-36 liesi idästä 20-25 cm syvyydellä. Negat. 1475. (TYA)

Kuva 15. Kaivausalueen II ruutujen C 35-36 liesi etelästä leikkauksessa noin 35 cm syvyydellä. Negat. TYA 1522.

Kuva 16. Kaivausalueen II ruudun D 33 kivikehä, jonka merkitys ei kaivauksissa selvinnyt, lännestä 20-25 cm syv. Negat. TYA 1456.

Kuva 17. Kaivausalueen III ruudissa GH 20-21 selvästi havaittava kiveyksen raja kaakosta noin 20 cm syvyydellä. Negat. TYA 1504.

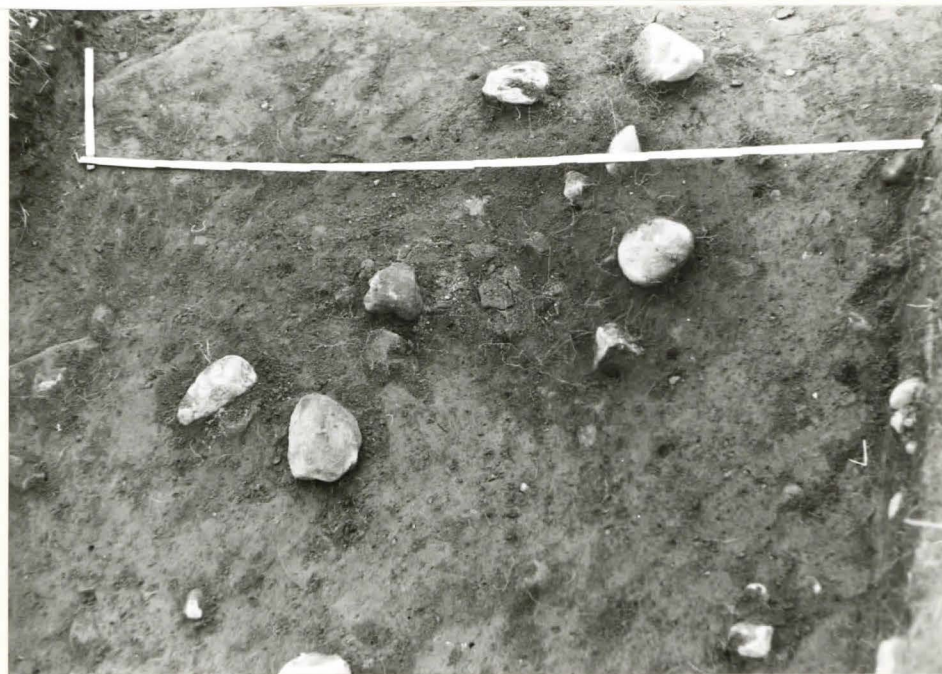
Kuva 18. Yleiskuva kaivausalueelta III alueelle IV pohjoisesta, kun kaivannon III tutkiminen on aloitettu. Negat. TYA 1487.

Kuva 19. Yleiskuva kaivausalueelta III luoteesta tutkimusten loppuvaiheessa. Etualalla itäinen tieleikkaus. Negat. TYA 1550.

Kuvat 20-21. Kaivausalueen III ruutujen IJ 24 liesi. Vasemmalla luoteesta noin 30 cm syv. ja oikealla noin 43 cm syv. Negat. TYA 1510 ja 1525.

Kuva 22. Kaivausalueen III ruutujen K 24-25 liesi luoteseta noin 50 cm syvyydellä. Negat. TYA 1527.

Kuva 23. Kaivausalueen III ruudut OP 24-25 luoteesta pohjatasossa. Negat. TYA 1546.

Kuva 24. Kaivausalueen III ruutujen N/O 24-25 profiili luoteesta. Negat. TYA 1541.

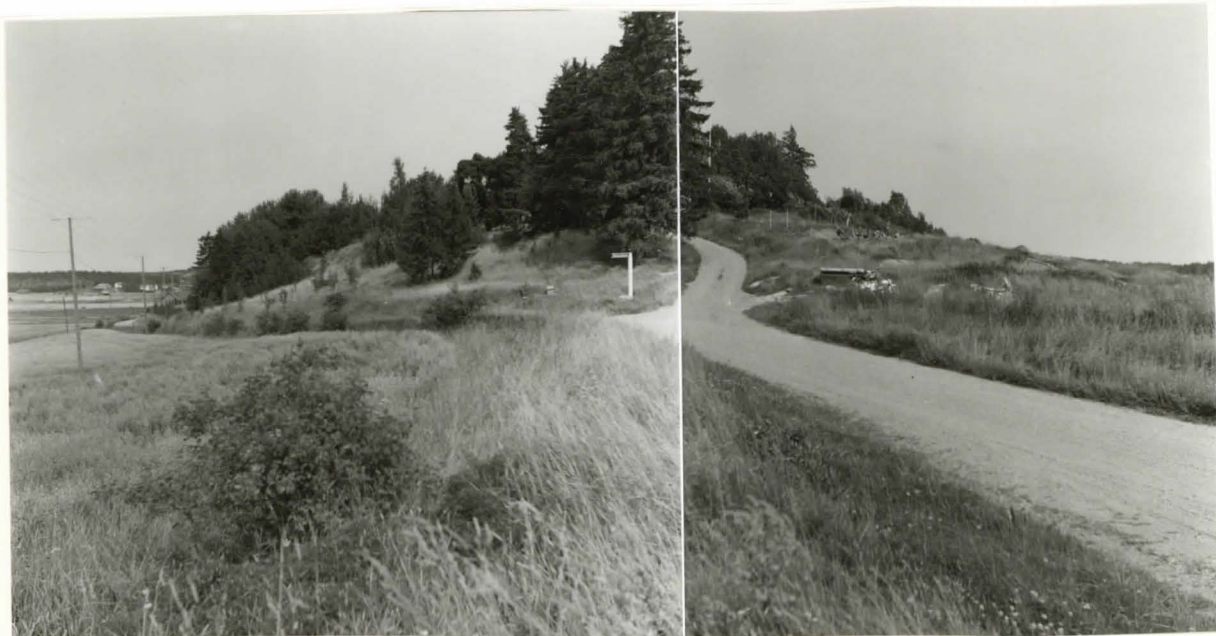
Kuvat 25-26. Rikalanmäen kaakkoisrinteen itäinen tieleikkaus kaakosta. Vaalean hiekan yläpuolella näkyy tummempi, rautakautista keramiikkaa sisältänyt kerros. Negat. TYA 1547-1548.

Kuvat 27-28. Kaivausalue II pohjoisesta (vas.) ja kaivausalue VI lounaasta (oik.) peitettynä. Negat. TYA 1551-1552.

Kuvat 29-30. Kaivausalueet I ja V lounaasta peitettynä.
Negat. TYA 1555-1556.

Kuvat 31-32. Rikalanmäen lounaispää etelälounaasta. Oikealla
rinteellä paalutettu polttokalmisto. Negat. TYA 1561-1562.

Kuva 33. Polttokenttäkalmiston pohjatasoa noin 40 cm syv.
Maaduissa ST 16-17 etelästä. Negat. TYA 1585.

Kuva 34. Polttokenttäkalmiston ruutujen N/0 19 profiilin
noki- ja hiekkamaan raja. Negat. TYA 1595.